

บทที่สอง : โครงเรื่อง*

เรื่อง “ส้มจากชิชิลี” ที่เราอ่านมาแล้วมีเหตุการณ์สำคัญสองเหตุการณ์ คือ เหตุการณ์แรก มิกุจิจิโอดินทางมายังบ้านของเทเรซيناเพื่อทวงสัญญาแต่งงาน และเหตุการณ์ที่สอง มิกุจิจิโอดินทางกลับบ้านเพราะเห็นว่าตนไม่คู่ควรกับเทเรซيناและเทเรซินาก็ได้แยะแสดนด้วย เรื่อง “เหมือนฝันร้าย” ก็มีเหตุการณ์สำคัญอยู่สองเหตุการณ์เหมือนกัน คือ เหตุการณ์แรก เบอร์ทากับสามีเชิญมิสเตอร์ซุมเป็นภัทรยามารับประทานอาหารค่ำที่บ้านเพื่อจะได้ตกลงกันเรื่องการประมูล และเหตุการณ์ที่สอง เบอร์ทากับสามีไปที่บ้านของครอบครัวซุมเป็นตอนเด็กเพื่อตกลงกันในเรื่องนี้เพราะสามีของเบอร์ทาไม่กล้าเอ่ยถึงเมื่อตอนหัวค่ำ

เหตุการณ์ทั้งสองเหตุการณ์ของแต่ละเรื่องเกิดขึ้นตามลำดับเวลาและเป็นเหตุเป็นผลกันตรงกับที่ E.M. Forster เรียกว่า “โครงเรื่อง” (plot) ในหนังสือ *Aspects of the Novel* กล่าวง่าย ๆ ก็คือ ตามที่ท่านผู้นี้ให้นิยามไว้ โครงเรื่องหมายถึง “เหตุการณ์สำคัญในเรื่องสั้นหรือนวนิยายที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลาและเป็นเหตุเป็นผลกัน” เมื่อเหตุการณ์แรกเกิดขึ้นแล้ว ทำไมเหตุการณ์ที่สองจึงเกิดขึ้น ถ้าเหตุการณ์ที่สองสามารถตอบคำถามว่า “ทำไม” ได้ ก็นับว่าเป็นโครงเรื่อง ถ้าไม่ได้เป็นเช่นนี้ก็ถือว่ามิใช่โครงเรื่อง เช่นที่ E.M. Forster ยกตัวอย่างไว้ “พระราชาสิ้นพระชนม์ แล้วพระราชินีสิ้นพระชนม์” อย่างนี้ไม่นับว่าเป็นโครงเรื่อง เพราะเหตุการณ์ที่สองมิได้ตอบคำถามว่า “ทำไม” แต่สามารถตอบคำถามว่า “แล้วอะไรเกิดขึ้นต่อไป” เท่านั้นเอง แต่ถ้า “พระราชาสิ้นพระชนม์ แล้วพระราชินีสิ้นพระชนม์เพราะความโหมหนัส” อย่างนี้นับว่าเป็นโครงเรื่อง เพราะเหตุการณ์ที่สองสามารถตอบคำถามว่า “ทำไม” ได้

ศาสตราจารย์กุหลาบ มัลลิกะมาสกล่าวไว้ว่าโครงเรื่องที่ดีและที่ผู้อ่านนิยมนั้นจะต้องมี ปัญหาหรือความขัดแย้ง (conflict) ที่สำคัญเกิดขึ้นกับตัวละครสำคัญของเรื่อง เป็นปัญหาที่มี

* ศาสตราจารย์กุหลาบ มัลลิกะมาส. *วรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522, หน้า 101-105.

Marlies K. Danziger and W. Stacy Johnson. *An Introduction to Literary Criticism*. Lexington! D.H. Heath and Company, 1961, pp. 19-23.

E.M. Forster. *Aspects of the Novel*. Middlesex: Penguin Books, 1970, pp. 93-94.

William Kenney. *How to Analyze Fiction*. New York: Monarch Press, 1966, pp. B-23.

Laurence Perrine. *Story and Structure*. New York: Harcourt, Brace & World, Inc., 1959, pp. 61-68.

ความเข้มข้นรุนแรง มีอิทธิพลที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหรือมีผลกระทบอย่างแรงต่อวิถีชีวิตของตัวละครสำคัญ ปัญหาหรือความขัดแย้งดังกล่าวนี้ย่อมมีในเรื่องสั้น นวนิยาย บทละคร หรือเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ทุกเรื่อง มิฉะนั้นเรื่องก็จะไม่ดำเนินไปด้วยความสนุกสนาน เช่น บทละครเรื่อง *โรมิโอจูเลียต* ที่เราคงได้อ่านมาบ้างแล้ว มีความขัดแย้งระหว่างบิดามารดาของโรมิโอและของจูเลียต ทำให้ความรักของหนุ่มสาวคู่นี้มีอุปสรรค แต่ก็ทำให้เรื่องดำเนินไป เสภาเรื่อง *ขุนช้างขุนแผน* ก็มีการชิงรักหักสวาทกันระหว่างขุนแผนกับขุนช้าง ทำให้เรื่องราวดำเนินไปด้วยความสนุกสนาน

ปัญหาหรือความขัดแย้งดังกล่าวนี้นักวิชาการกล่าวว่า มีอยู่ 3 ประเภท คือ

1. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน (*man-against-man*) ได้แก่ การที่คนสองคนมีความขัดแย้งกัน หรือคน ๆ หนึ่งมีความขัดแย้งกับคนกลุ่มหนึ่ง หรือคนกลุ่มหนึ่งขัดแย้งกับคนอีกกลุ่มหนึ่ง เช่น การที่ขุนช้างกับขุนแผนชิงนางพิมกัน การที่ปลีองซ็องเน็ตขัดแย้งกับพวกของลูแป็งในเรื่อง “มาตาม เดอ ลูซี” ล้วนเป็นความขัดแย้งประเภทนี้

2. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม (*man-against-environment*) ได้แก่ การที่คนเราขัดแย้งกับอำนาจภายนอกซึ่งหมายถึงสภาพธรรมชาติต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว สิ่งสสารสัตว์ หรือการที่คนเราขัดแย้งกับสังคมที่ตนอยู่ เช่น ถูกบีบบังคับจากขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม หรือการที่คนเราขัดแย้งกับโชคชะตาหรือพรหมลิขิตหรือ “ดวง” ทำให้ต้องมีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยที่ตนไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ตัวอย่างเช่นเรื่อง “ปีศาจเฒ่า” ที่คนต้องประสบภัยจากน้ำท่วม เรื่อง *พระอภัยมณี* ที่พระอภัยมณีกับศรีสุวรรณต้องถูกเนรเทศจากบ้านเมืองเพราะมิได้ศึกษาศิลปศาสตร์ที่สังคมนั้นรับรองว่าเหมาะสมกับผู้ที่จะครองบ้านเมือง และบทละครเรื่อง *Oedipus the King* อันลือชื่อของกรีกที่ตัวละครสำคัญถูกโชคชะตาบังคับให้สมรสกับมารดาของตนเพราะความไม่รู้ ดังนี้ เป็นต้น

3. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับตนเอง (*man-against-himself*) ได้แก่ ความขัดแย้งภายในใจของตัวละครเอง เช่น การต่อสู้ระหว่างอำนาจฝ่ายสูงกับฝ่ายต่ำ และอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งชนะ เป็นผลให้ตัวละครมีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังในเรื่อง “สัมจากซิซิลี” ที่มีกุจโจอยากทวงสัญญาแต่งงานจากเทเรซينا แต่แล้วก็ปลงตกเพราะเห็นว่าฐานะในสังคมระหว่างเขากับเธอต่างกันมากและออกจากบ้านของเทเรซيناไป หรือในเรื่อง “เหมือนฝันร้าย” ที่สามีของเบอร์ทาไม่กล้าพูดเรื่องการประมุขเพราะเป็นการกระทำที่ขัดกับมโนธรรมของตน แต่แล้วก็ต้องไปตกลงเรื่องนี้ที่บ้านของครอบครัวซุมเป็นเพราะขัดเบอร์ทาไม่ได้ ดังนี้ เป็นต้น

ความขัดแย้งเป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งที่ทำให้เรื่องดำเนินไปอย่างสนุกสนานก็จริง แต่นักเขียนก็ยังมีเทคนิคอย่างอื่นเรียกว่า “ความใคร่รู้เรื่อง” (suspense) ซึ่งเป็นวิธีการช่วยให้ผู้อ่านคาดคิดว่าอะไรจะเกิดขึ้นต่อไป ทำให้อยากติดตามเรื่องจนบางที่ถึงกับวางหนังสือไม่ลง ความใคร่รู้เรื่องมีความจำเป็นมากในเรื่องสั้นหรือนวนิยายประเภทอาชญากรรมและการสืบสวน ประเภทจารกรรม ประเภทลึกลับของขวัญและเหนือธรรมชาติ และวิธีการที่จะทำให้เกิดความใคร่รู้เรื่องมีอยู่ 4 วิธีด้วยกัน ดังนี้

1. การบอกใบ้ให้ผู้อ่านทราบว่าจะมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในภายหลัง ที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า foreshadowing ดังในบทละครเรื่อง*แม็คเบ็ธ* ตอนที่แม่มดทำนายว่าแม็คเบ็ธจะไม่มีใครเอาชนะได้จนกว่าปาเบอร์นัมจะเคลื่อนมาถึงเนินเขาตันซิงเนนและผู้ที่สังหารเขาได้นั้นจะต้องคลอดจากกรรมมารดาด้วยวิธีที่ผิดปกติ เช่นนี้ผู้อ่านก็จะตั้งหน้าตั้งตาอ่านเพราะเกิดความใคร่รู้เรื่องขึ้นมาว่าปาเบอร์นัมซึ่งควรอยู่กับที่จะเคลื่อนมาถึงเนินเขาตันซิงเนนได้อย่างไร และใครจะเป็นผู้สังหารแม็คเบ็ธเพราะผู้ที่คลอดจากกรรมมารดาด้วยวิธีที่ผิดปกติในสมัยนั้นเป็นเรื่องที่ไม่น่าเป็นไปได้

2. การอุปเรื่องให้ผู้อ่านต้องการทราบไว้ก่อนเพื่อบอกให้ทราบเมื่อถึงเวลาอันสมควร เช่น พลเมืองดีเห็นฆาตกรที่ฆ่าชายคนหนึ่ง แล้วนำความมาแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ขณะที่กำลังจะเอ่ยชื่อหรือบอกรูปพรรณสัณฐานของฆาตกรผู้นั้นก็ถูกฆาตกรหรือพรรคพวกของฆาตกรยิงตาย ผู้อ่านก็จะตั้งหน้าตั้งตาอ่านต่อไปเพราะใคร่รู้ว่าฆาตกรคนนั้นเป็นใคร

3. การสร้างเรื่องให้ตัวละครสำคัญอยู่ในสภาพที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออก ที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า dilemma หมายถึงการที่ตัวละครสำคัญมีทางเลือกอยู่สองทางซึ่งล้วนไม่น่าพอใจด้วยกัน แต่ตัวละครสำคัญนั้นจะต้องเลือกเอาทางหนึ่ง เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้อ่านก็ย่อมอยากทราบว่าเขาจะเลือกทางไหนและผลจะเป็นอย่างไร เช่นในเรื่อง*เขาช็อกานต์* ของ สุวรรณี สุคนธา ตอนที่กระทรวงสาธารณสุขจะส่งหมอกานต์ไปดูงานในต่างประเทศ ถ้าหมอกานต์ไม่ไปก็อาจจะถูกออกจากราชการฐานขัดคำสั่ง ถ้าหมอกานต์ไปก็อาจจะเสียหุทัยซึ่งเป็นภรรยาให้แก่โตมร เช่นนี้ก็ทำให้ผู้อ่านใคร่รู้ว่าหมอกานต์จะเลือกทางไหนและผลจะเป็นอย่างไร

4. การจบบทแต่ละบทโดยช่วยให้ผู้อ่านอยากรู้อยากเห็นต่อไป วิธีนี้เหมาะสำหรับนวนิยายมากกว่า เช่นในเรื่อง *Monkey* ของ Wu Ch'eng-En ตอนจบบทแต่ละบทจะมีข้อความทำนองนี้ “ถ้าท่านไม่ทราบว่าคนเหล่านั้นเดินทางไปด้วยวิธีใด ขอให้ฟังเรื่องที่จะเล่าในบทต่อไป” หรือ

“ถ้าท่านไม่ทราบว่าในที่สุดคนเหล่านั้นรอดชีวิตมาได้หรือไม่ ท่านก็ต้องฟังเรื่องที่จะเล่าในบทต่อไป” เป็นเช่นนี้ไปจนจบเรื่อง

นักเขียนบางท่านอาจใช้เหตุประจวบหรือเหตุบังเอิญ (coincidence) ในเรื่องสั้นหรือนวนิยายของตนด้วย เช่น ชายคนหนึ่งเดินทางกลับบ้านโดยรถไฟขบวนสุดท้าย แต่รถไฟมาถึงสถานีปลายทางช้าไป รถโดยสารประจำทางคันสุดท้ายที่เขาจะใช้เป็นพาหนะไปยังหมู่บ้านของตนออกไปเสียแล้ว จึงต้องค้างคืนที่โรงแรมเล็ก ๆ ในเมืองและถูกเจ้าของโรงแรมสังหารชีวิตเสีย การที่รถไฟขบวนสุดท้ายมาถึงสถานีปลายทางเกินกำหนดเวลาทำให้ชายผู้เคราะห์ร้ายขึ้นรถโดยสารประจำทางไม่ทันถือได้ว่าเป็นเหตุบังเอิญ แต่ก็เป็นเหตุบังเอิญที่เกิดขึ้นได้จริง ๆ ในชีวิตประจำวันของเรา ถือได้ว่าเป็นเรื่องปกติ แต่ถ้าชายคนหนึ่งจำนองบ้านกับที่ดินไว้กับธนาคาร จนจะถึงกำหนดอยู่แล้วยังหาเงินมาไถ่คืนจากธนาคารไม่ได้ แต่เขาได้ซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลไว้และบังเอิญถูกรางวัลที่หนึ่ง สามารถชำระหนี้ทั้งหมดได้ อย่างนี้ถือว่าเป็นเหตุบังเอิญที่ไม่ควรจะเป็นไปได้ ผู้อ่านจะไม่ยอมรับและนักเขียนที่ดีจะไม่นำมาใช้ Laurence Perrine ให้ความเห็นไว้ว่าเหตุบังเอิญนั้นอาจใช้ได้ในตอนต้นเรื่องหรือเมื่อต้องการให้เรื่องสลับซับซ้อนขึ้น (complicate) แต่ไม่ควรใช้ในการแก้ปัญหาที่ตัวละครกำลังเผชิญอยู่ เช่นการถูกลูกกินแบ่งรางวัลที่หนึ่งดังที่กล่าวมาแล้ว

นักเขียนบางท่านอาจจบเรื่องของตนด้วยวิธีที่ทำให้ผู้อ่านคาดไม่ถึง และตัวละครเองก็คาดไม่ถึงด้วยว่าเรื่องจะเป็นเช่นนั้น ที่เรียกกันในภาษาอังกฤษว่า surprise ending เช่นเรื่อง “สร้อยคอที่หาย” ซึ่งเราได้อ่านกันมาแล้วในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตอนจบของเรื่องนั้นแม่สร้อยเกษณีตัวละครสำคัญของเรื่องบังเอิญพบคุณหญิงสัมจันที่ศาลาการเปรียญวัดราชบูรณะ ได้ทักทายคุณหญิงและได้ทราบว่าสร้อยคอที่ยืมคุณหญิงมาสวมไปในงานสโมสรเมื่อหลายปีก่อนและเธอได้ทำหายไปจนต้องกู้หนี้ยืมสินเขามาซื้อสร้อยเส้นใหม่ไปใช้ให้คุณหญิงนั้น อันที่จริงเป็นของปลอม ผู้อ่านเองก็ไม่คาดว่าเรื่องจะจบแบบนี้ และแม่สร้อยเกษณีเองก็ได้คาดหมายเช่นนี้เรียกว่าจบอย่างคาดไม่ถึง แต่นักเขียนก็มิได้เห็นความจำเป็นที่จะให้เรื่องของตนจบแบบนี้ทุกเรื่องไป

ลำดับชั้นของการเขียนเรื่อง

ศาสตราจารย์กุหลาบ มัลลิกะมาสได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ในหัวข้อ “การวิเคราะห์โครงเรื่อง” ของ *วรรณคดีวิจารณ์* หน้า 103 ซึ่งพอจะนำมาประยุกต์ใช้กับลำดับชั้นของการเขียนเรื่องสั้นและนวนิยายได้ดังนี้

1. การอธิบายถึงสถานการณ์ในตอนเปิดเรื่อง (Exposition) ดังตัวอย่างเรื่อง *ลิลิตพระลอ* สถานการณ์ในตอนเปิดเรื่องคือการอธิบายบ้านเมืองและเรื่องเกี่ยวกับพระลอ พระเพื่อน พระแพง ขวาลีถึงสิริโฉมของพระลอ
2. ปัญหาเริ่มปรากฏ (Inciting Moments) การที่พระเพื่อนพระแพงเริ่มสนใจพระลอ เป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาว่าอริราชศัตรูจะรักกันได้หรือไม่
3. การขยายตัวคลี่คลายของปัญหานั้น หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า การดำเนินเรื่องหรือการพัฒนาเรื่อง (Development) ได้แก่ตอนสองนางทำเสน่ห์ให้พระลอหลงไหล และการแก้ไขหลายครั้งจนพระลอต้องออกเดินทางจากบ้านเมืองไปถึงเมืองสรองจนได้นาง เป็นการเพิ่มพูนปัญหาให้เข้มข้นยิ่งขึ้น
4. การที่ปัญหาได้รับการแก้ไขและเป็นระยะที่เรื่องเปลี่ยนแปลงไปทางใดทางหนึ่ง (Climax) คือตอนที่เจ้าย่ากริวให้ทหารล้อมยิงกษัตริย์ทั้งสามและพี่เลี้ยง
5. การคลี่คลายเข้าสู่จุดจบ ช่วงเวลาของการแก้ปัญหานั้น (Denouement and final suspense) การสิ้นชีวิตของตัวละครสำคัญในเรื่องทั้ง 7 คน การทำศพ การสร้างสถูป
6. จุดจบของปัญหา (Conclusion) ในเรื่องพระลอเป็นเรื่องจบร้ายด้วยการตายของคู่รักทุกคน แต่ทำให้บุคคลผู้อยู่ข้างหลังนั้นกลับมีไมตรีจิตต่อกัน ลบล้างความเป็นอริแก่กันในอดีต (จึงเป็นการตายไถ่บาปเหมือนเรื่อง *โรมิโอจูเลียต* ของเชกสเปียร์ คือ เมื่อตายแล้วก็ทำให้บุคคลข้างหลังสำนักในบาปบุญคุณโทษและกลับเป็นมิตรกัน กระทำความดีต่อกัน)

วรรณคดีประเภทเรื่องเล่า อันได้แก่นิทาน นวนิยาย เรื่องสั้น และบทละคร มักมีลำดับ ของส่วนต่าง ๆ ในเนื้อเรื่องดังชี้แจงไว้ข้างต้นนี้ แต่บางเรื่องอาจไม่มีครบทุกข้อ ลองนำลำดับขั้นดังกล่าวมาประยุกต์กับเรื่อง "ส้มจากชิลิลี" จะได้ดังนี้

1. การอธิบายถึงสถานการณ์ตอนเปิดเรื่อง ผู้ประพันธ์แนะนำผู้อ่านให้รู้จักตัวละครสำคัญ ในย่อหน้าแรก ๆ ของเรื่อง

“เทเรซินาอยู่ที่นี้ไซ้ไหมครับ?”

คนรับใช้ซึ่งสวมเสื้อเชิ้ตคอคับจนหายใจไม่สะดวกมองดูชายหนุ่มตั้งแต่ศีรษะจรดเท้าขณะที่เขายืนอยู่บนชานบันไดข้างหน้าต่น ชายคนนี้มีมาจากบ้านนอกแน่ ๆ เขาสวมโอเวอร์โค้ตผ้าเนื้อหยาบพลิกคอปกขึ้นไปปิดหู มือซึ่งแข็งทื่อและซีดเพราะความหนาวนั้นข้างหนึ่งหิ้วถุงผ้าใบเล็ก ๆ และสกปรก ส่วนอีกข้างหนึ่งหิ้วกระเป๋าเดินทางใบเล็กและเก่า

จากข้อความนี้เราทราบได้ว่าตัวละครตัวหนึ่งซึ่งจะปรากฏภายในไม่กี่ย่อหน้าต่อไปว่าชื่อ มิกุจิจิโอะ โบนาวินและเป็นตัวละครสำคัญของเรื่อง เป็นหนุ่มบ้านนอก ฐานะไม่สู้ดีนัก เห็น ได้จากการที่เขาสวมโอเวอร์โคตผ้าเนื้อหยาบและหิ้วกระเป๋าเดินทางเก่า ๆ มาหาหญิงสาวที่เขารัก เวลาที่เขามาถึงบ้านนั้นอากาศกำลังหนาว และเขารู้จักสนิทสนมกับผู้หญิงที่ชื่อเทเรซيناเพราะ เขาเรียกชื่อตัวของเธอโดยไม่มีคำว่า “นางสาว” นำหน้าและไม่มีนามสกุลตามหลัง

2. ปัญหาเริ่มปรากฏ การที่มิกุจิจิโอะได้มาเห็นบ้านและสภาพความเป็นอยู่ของเทเรซينا จนถึงกับรำพึงว่า

สวรรค์ทรงโปรด! ถ้ายังงั้นก็จริงละสิ เธอหาเงินได้มาก อุ่นหนาผาดังไป เสียทุกอย่างคนรับใช้ก็ทำทางเหมือนเจ้า พ่อครัว เด็กช่วยงานในครัว ตลอดจนดอรินา ที่กำลังกรนอยู่ ทุกคนเป็นผู้ที่เธอจิกหัวใช้ได้ทั้งนั้น ใครเล่าจะคิดว่าเป็นอย่างนี้ได้! เป็นตอนที่ปัญหาเริ่มปรากฏ เราจะเห็นได้ว่ามิกุจิจิโอะเดินทางมาจากเมืองเมสสินาเพื่อทวงสัญญา แต่งงานจากเทเรซينا โดยที่เขาคิดว่าเทเรซินาคงจะไม่มีฐานะดีไปกว่าเขา แต่เมื่อมาเห็นบ้าน และสภาพความเป็นอยู่ของเธอซึ่งต่างกับเขามาก เขาก็เริ่มลังเลใจ ความขัดแย้งในจิตใจของตนเองเกิดขึ้นในตอนนี้

3. การคลี่คลายของปัญหานั้น หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่าการดำเนินเรื่องหรือการพัฒนา เรื่อง เมื่อเขาพบกับน้ามาร์ธาและน้ามาร์ธาพูดกับเขาว่า “มีอะไรหรือ? คุณมาทำไม? ไม่เห็น บอกล่วงหน้าเลย เกิดอะไรขึ้นรี? คุณมาถึงเมื่อไหร่? จะมาวันอื่นก็ไม่ได้... โธ่เอ๊ย โธ่...” รวมทั้งได้เห็นเทเรซيناซึ่งทำให้เขาอุทานในใจว่า “อา! ช่างไม่ผิดกับราชินี!” ก็ยิ่งทำให้เขามองเห็นว่าเธอกับเขาไม่คู่ควรกันเลย

4. การที่ปัญหาได้รับการแก้ไขและเป็นระยะที่เรื่องเปลี่ยนแปลงไปในทางใดทางหนึ่ง ตอนที่มิกุจิจิโอะตัดสินใจเด็ดขาดว่าเขาจะต้องไปจากบ้านนั้นแทนที่จะทวงสัญญาแต่งงานดังที่ตั้งใจไว้เมื่อมาถึง ดังในข้อความที่ว่า

“อะไรกัน? จู่ ๆ ก็จะไปยังงั้นหรือ?” น้ามาร์ธาร้อง พยายามรั้งเอาไว้ “อย่างน้อยที่สุดก็รอพบเทเรซيناอีกสักครั้ง คุณไม่ได้ยินหรือว่าเธออยากพบคุณอีก? นำจะไปบอกเธอ....”

“อย่าเลยครับ ไม่มีประโยชน์หรอก” มิกุจิจิโอะตอบอย่างแข็งขัน “ให้เธออยู่กับพวกเขาเถอะ เธอเป็นส่วนหนึ่งของที่นั่น ที่นั่นเป็นที่ที่ชอบธรรมของเธอ ผมเป็นแต่คนจน ๆ เท่านั้น.... เอาเถอะผมได้เห็นเธอแล้ว เท่านั้นที่พอสำหรับผม.... ที่จริงคุณ-

นาก็ควรเข้าไปร่วมวงกับเธอด้วย คุณน่าจะยื่นเธอหัวเราะไหม? ผมไม่อยากให้เธอ มาหัวเราะเยาะผม... ผมจะไปละ”

5. การคลี่คลายเข้าสู่จุดจบ ได้แก่ตอนที่มิคุจิจิโอมอบสัมที่ตั้งใจนำมาฝากเทเรซيناให้ นำมารักษาแทนแล้วหยิบกระเป๋าเดินทางเดินออกไป

5. จุดจบของปัญหา เรื่องนี้มีได้จบอย่างที่ตัวละครได้รับความสุข ที่เรียกว่า happy ending แต่เป็นการจบที่สมเหตุสมผล ถ้าจบอย่าง happy ending เรื่องจะไม่สมจริงและผู้อ่านจะไม่ยอมรับ

เพื่อให้เข้าใจโครงเรื่องดีขึ้น ในบทนี้เราจะอ่านเรื่องสั้นสักสองเรื่อง และจะพิจารณา เรื่องใหญ่สองเรื่องต่อไปนี้

1. โครงเรื่อง เราจะพิจารณาหัวข้อย่อย ๆ ดังนี้

1.1 เรื่องนั้น ๆ มีโครงเรื่องหรือไม่ โดยยกเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา มาพิจารณาดู ถ้าเหตุการณ์เหล่านั้นเป็นเหตุเป็นผลกัน ก็ถือว่าเรื่องนั้นมีโครงเรื่อง

1.2 เรื่องนั้น ๆ มีความขัดแย้งหรือไม่ เป็นความขัดแย้งประเภทใด ระหว่างใครกับใคร หรือใครกับอะไร

1.3 เรื่องนั้น ๆ มีความใคร่รู้เรื่องหรือไม่ ตอนใด และผู้ประพันธ์ใช้วิธีใดสร้างความ ใคร่รู้เรื่อง

1.4 เรื่องนั้น ๆ มีเหตุบังเอิญหรือไม่ ตอนใด เหตุบังเอิญนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้หรือไม่

1.5 เรื่องนั้น ๆ จบลงอย่างที่เราไม่คาดฝันหรือไม่

2. ลำดับชั้นของการเขียนเรื่อง ผู้ประพันธ์เขียนเรื่องครบตามชั้นตอนหรือไม่ พร้อมทั้ง แจกแจงลำดับชั้นมาพอเป็นที่เข้าใจ.

เรื่องที่ 1

ศัตรู*

บ้านของ ดร.ซาดาโอะ โอกิสสร้างขึ้น ณ ที่แห่งหนึ่งบนฝั่งทะเลญี่ปุ่นซึ่งเขาเคยวิ่งเล่นเมื่อเป็นเด็ก ดึกเดี่ยว ๆ รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสก่อด้วยศิลาตั้งอยู่บนแนวหินเหนือหาดทรายแคบ ๆ ที่มีสนขึ้นเป็นทิว ในวัยเด็ก ซาดาโอะเคยปีนขึ้นต้นสนเหล่านี้โดยใช้เท้าเปล่าพุ่งตัวอย่างที่เขาเห็นพวกทะเลได้ขึ้นต้นมะพร้าว บิดาของเขาพาเขาไปเที่ยวเกาะทะเลได้หลายครั้งและมักจะบอกเขาว่า “หมู่เกาะเหล่านี้จะเป็นบันไดให้ญี่ปุ่นก้าวไปสู่ความมีชื่อเสียงในอนาคต”

“แล้วต่อจากนั้นเราจะก้าวไปไหนอีกครับ?” ซาดาโอะเคยถามอย่างเอาจริงเอาจัง

“ใครจะไปรู้ล่ะ?” บิดาของเขาตอบ “ใครจะกำหนดอนาคตของเราได้? มันย่อมแล้วแต่การกระทำของเรา”

ซาดาโอะเก็บเรื่องนี้มาคิดดังที่เขาคิดถึงเรื่องอื่น ๆ ที่บิดาของเขาพูด บิดาของเขาไม่เคยพูดเล่นหรือเล่นหัวกับเขาเลยแต่จะลงทุนทุกอย่างเพื่อเขาซึ่งเป็นบุตรชายคนเดียว ซาดาโอะทราบดีว่าบิดาของเขาเป็นห่วงเรื่องการศึกษายิ่งกว่าสิ่งใด ด้วยเหตุนี้เขาจึงถูกส่งไปอเมริกาเมื่ออายุ 22 ปีเพื่อศึกษาศัลยกรรมและแพทยศาสตร์ เขากลับมาเมื่ออายุ 30 ปี และก่อนที่บิดาจะถึงแก่กรรมซาดาโอะก็เป็นศัลยแพทย์และนักวิทยาศาสตร์ที่มีชื่อเสียงแล้ว ด้วยเหตุที่เขากำลังศึกษาค้นคว้าเรื่องทางศัลยกรรมติดพันอยู่ เขาจึงไม่ถูกส่งตัวไปต่างประเทศกับกองทัพด้วย นอกจากนั้น เขายังจะต้องพยายาบาลนายพลผู้ชราผู้หนึ่งซึ่งอาจจะต้องผ่าตัดเมื่อไรก็ได้

ขณะนี้เมฆกำลังลอยขึ้นจากทะเล อากาศอบอุ่นเมื่อสองสามวันมานี้ได้นำเอาหมอกจากทะเลเข้ามาในตอนกลางคืน ซาดาโอะมองดูหมอกบางที่บดบังเกาะเล็กใกล้ฝั่งและคืบเข้ามาที่ชายหาดตัดลงไปข้างล่างจากบ้านของเขา โอบล้อมทิวสนไว้ อีกไม่กี่นาทีหมอกกลุ่มนี้ก็จะปกคลุมบ้านของเขาด้วย หลังจากนั้นเขาก็จะเข้าไปในห้องซึ่งฮานะกับลูกสองคนกำลังรอเขาอยู่

แต่ในตอนนั้นประตูเปิดออกและหล่อนโผล่หน้าออกมา หล่อนสวมเสื้อฮาไวทักโมโนไว้ หล่อนเดินออกมาหาเขา เอาแขนสอดแขนเขาขณะที่เขายืนอยู่ ยิ้มแต่ไม่พูดว่าอะไร เขาพบฮานะในอเมริกา แต่รองนกระทั่งแน่ใจว่าหล่อนเป็นคนญี่ปุ่นจึงได้ตกลงใจรักหล่อน บิดาของเขาจะไม่ยอมต้อนรับหล่อนเป็นอันขาดถ้าหล่อนไม่มีเลือดญี่ปุ่นบริสุทธิ์ เขามักสงสัยอยู่เสมอว่าเขาจะแต่งงานกับใครถ้ามิได้พบฮานะ และเขาพบหล่อนโดยไม่ได้คาดฝันที่บ้านของอาจารย์ชาว

* แปลและเรียบเรียงจากเรื่อง "The Enemy" ของ Pearl S. Buck

อเมริกัน อาจารย์ผู้นี้กับภรรยาเป็นผู้ที่มีใจเมตตา อยากทำอะไร ๆ ให้ลูกศิษย์ชาวต่างประเทศ ไม่ก็คนของท่าน ส่วนพวกลูกศิษย์นั้นแม้จะรู้สึกเบียดเบียนก็ยอมรับความเมตตาดังกล่าวนี้ ซาดาโอะ มักจะบอกฮานะว่าเขาเกือบจะไม่ไปที่บ้านของอาจารย์ในคืนนั้นเสียแล้ว เพราะห้องในบ้านของท่านคับแคบ อาหารก็ไม่ถูกปาก และภรรยาของท่านพูดมากเหลือเกิน แต่เขาก็ไปและพบฮานะซึ่งเป็นนักศึกษาหน้าใหม่ที่บ้านนั้นและรู้สึกในทันทีว่าเขาน่าจะรักหล่อนถ้าไม่มีอะไรขัดข้อง

ตอนนี้เขารู้สึกว่ามีของหล่อนอยู่บนแขนเขาและเขารู้สึกถึงความสุขที่ได้รับจากมือนั้น ถึงแม้คนทั้งสองจะแต่งงานกันมาหลายปีและมีลูกถึงสองคนแล้วก็ตาม คนทั้งสองมิได้แต่งงานกันอย่างผลิผลามในอเมริกา เขาสำเร็จการศึกษาและกลับมาญี่ปุ่น และเมื่อบิดาของเขาได้เห็นหล่อนแล้วก็ได้จัดพิธีสมรสขึ้นตามประเพณีเก่าแก่ของญี่ปุ่นถึงแม้ซาดาโอะกับฮานะจะได้ตกลงเรื่องการแต่งงานกันไว้ก่อนแล้วก็ตาม คนทั้งสองมีความสุขมาก หล่อนเอาแก้มแนบแขนเขา

ในตอนนั้นคนทั้งสองมองเห็นอะไรอย่างหนึ่งตะคุ่ม ๆ พันกลุ่มหมอกออกมา อะไรที่ว๊านนั้นเป็นคน ๆ หนึ่ง เขาถูกคลื่นซัดขึ้นมา - ซัดเสียแรงจนเขายืนขึ้นมาได้ เขาไซไซไปสองสามก้าว ตัวของเขาติดกับหมอก แขนทั้งสองอยู่เหนือศีรษะ แล้วหมอกก็ซ้อนตัวเขาเสียอีกทีหนึ่ง

“ใครกันนะ?” ฮานะร้องถาม หล่อนปล่อยแขนซาดาโอะลงแล้วคนทั้งสองฟังลูกกรงระเบียงดู คราวนี้แลเห็นเขาก็คือ ชายคนนั้นกำลังคลานสี่เท้า ต่อจากนั้นเขาล้มคว่ำหน้านอนพิงพาดอยู่ตรงนั้น

“คงจะเป็นชาวประมง” ซาดาโอะกล่าว “เรือล่มถูกคลื่นซัดมา” เขาวิ่งลงบันไดไปโดยเร็ว และฮานะวิ่งตามเขาไปจนเสื้อแขนกว้างถูกลมพัดปลิวไสว หมู่บ้านชาวประมงตั้งอยู่ห่างไปจากบ้านของเขาหนึ่งหรือสองไมล์ ตรงนี้เป็นฝั่งทะเลที่ว่างเปล่าและอ้างว้าง มีก็แต่โขดหินที่เป็นอันตรายมาก พื้นน้ำนอกหาดออกไปเป็นหินโสโครกเต็มไปหมด ชายคนนี้ได้ผ่านเข้ามาได้อย่างไรไม่ทราบ แต่คงจะได้รับบาดเจ็บไปทั่วทั้งตัว

เมื่อมาใกล้คนทั้งสองก็เห็นว่าเป็นเช่นนั้นจริง ๆ พื้นทรายทางอีกซีกหนึ่งของตัวเขาซุ่มไปด้วยเลือด

“เขาเจ็บมาก” ซาดาโอะอุทาน เขารีบวิ่งเข้าไปหาชายคนนั้นซึ่งสลบไสลไม่ได้สติ หน้าแนบกับพื้นทราย หมวกกับเก้าที่คาดไว้กับศีรษะเปียกน้ำทะเลจนโชก เสื้อผ้าขาดกระรุ่งกระริ่ง ซาดาโอะก้มลงยกศีรษะของเขาขึ้นโดยมีฮานะยืนอยู่ข้าง ๆ คนทั้งสองจึงเห็นใบหน้าเขา

“คนผิวขาวนี่!” ฮานะกระซิบ

ถูกแล้ว เขาเป็นคนผิวขาว หมวกแก๊ปของเขาหลุดออกเผยให้เห็นผมสีเหลืองยาวประหนึ่งว่าไม่ได้ตัดมาหลายสัปดาห์ และบนใบหน้าที่ยังอ่อนอยู่แต่บุดเบี้ยวเพราะความเจ็บปวดนั้นก็มึนหนวดเคราสีเหลืองด้วย เขาสลบไป ไม่รู้ว่าว่าคนทั้งสองทำอะไรกับเขาบ้าง

ซาดาโอะนึกถึงแผลขึ้นมาได้และเอามือความหาด้วยความชำนาญ เลือดไหลออกมาอีก เมื่อถูกสัมผัส ที่หลังซึกขวาซาดาโอะเห็นแผลที่ถูกกระสุนปืนอัดออก เนื้อตรงนั้นดำคล้ำด้วยดินปืน ชายคนนี้จะถูกยิงมาหลายวันแล้วและไม่ได้รับการรักษาเลย มีหน้าซำยังเคราะห์ร้ายที่ถูกแ่งหินกระแทกเข้าที่แผลนั้นอีก

“แหม เลือดออกมาก!” ฮานะกระซิบอีกด้วยเสียงที่ค่อนข้างเครียด หมอกเป็นม่านบังคนทั้งสามเสียสนิท และในเวลานี้ก็ไม่มีใครสัญจรไปมา พวกชาวประมงกลับเข้าบ้านหมดแล้ว และแม้พวกที่ชอบเดินหาของที่ถูกคลื่นซัดมาขึ้นชายหาดก็ถือว่าควรเลิกหาได้

“เราจะทำยังไงกับชายคนนี้?” ซาดาโอะพึมพำ แต่มือที่ได้รับการฝึกมาอย่างดีของเขา ดูเหมือนว่าจะอยากห้ามเลือดที่กำลังไหลอย่างน่ากลัวเสียเองด้วยความเต็มใจ เขาเอาตะไคร่น้ำที่ขึ้นอยู่ตามชายหาดพอกแผล ชายหนุ่มครางด้วยความเจ็บปวดแต่ก็มีได้พิน

“สิ่งที่ดีที่สุดที่เราน่าจะทำคือโยนเขากลับลงทะเลไป” ซาดาโอะพูดเหมือนตอบคำถามของตัวเอง

เมื่อเห็นเลือดหยุดไหลได้สักครู่ เขาก็ลุกขึ้นปิดทรายจากมือ

“ถูกแล้วค่ะ นั่นคงเป็นวิธีที่ดีที่สุด” ฮานะพูดอย่างหนักแน่น แต่หล่อนก็ยังจ้องดูชายที่นอนนิ่งอยู่นั้นต่อไป

“ถ้าเราให้คนผิวขาวอาศัยอยู่ในบ้าน เราจะถูกจับ และถ้าเราส่งตัวเขาให้เจ้าหน้าที่เขาจะถูกฆ่าอย่างแน่นอน” ซาดาโอะกล่าว

“สิ่งที่น่ารำคาญที่สุดก็คือส่งเขากลับไปในทะเลไหม” ฮานะกล่าว แต่ก็ไม่มีใครขยับเขยื้อนคนทั้งสองมองดูร่างที่ไม่ไหวติงด้วยความรังเกียจ

“เขาเป็นชาติไหนนะ?” ฮานะกระซิบถาม

“มีอะไรบางอย่างที่ทำให้ดูเหมือนว่าเขาเป็นคนอเมริกัน” ซาดาโอะกล่าว เขาหยิบหมวกแก๊ปที่ยับยู่ขึ้นมา ไขแล้ว มีตัวหนังสือที่เลือนจนเกือบลบ “ทหารเรือ” เขาบอก “จากเรือรบอเมริกัน” เขาสะกดคำว่า “นาวีอเมริกัน” ชายคนนี้เป็นเชลยศึกนั่นเอง!

“เขาหนีมา” ฮานะพูดเบา ๆ “และได้แผลเพราะเหตุนี้”

“ข้างหลังเสียด้วย” ซาดาโอะเห็นด้วย

คนทั้งสองล้งเล มองหน้ากัน หลังจากนั้นฮานะพูดด้วยการตัดสินใจเด็ดขาด

“เออละ เราจะลากเขาไปทิ้งในทะเลจะได้ไหม?”

“ถ้าฉันทำได้ เธอจะทำได้ไหมล่ะ?” ซาดาโอะถาม

“เห็นจะไม่” ฮานะตอบ “แต่ถ้าคุณทำคนเดียวได้...”

ซาดาโอะล้งเลอีกครั้งหนึ่ง “เรื่องของเรื่องก็คือว่า” เขากล่าว “ถ้าชายคนนี้ไม่บาดเจ็บฉันก็จะมอบตัวเขาให้เจ้าหน้าที่โดยไม่ยาก ฉันไม่ได้แยะแสะอะไรเขาทั้งนั้น เขาเป็นศัตรูของฉันและเขาก็เป็นคนธรรมดา ๆ เธอดูหน้าเขาชื่อว่าโง่แค่นั้น แต่เนื่องจากเขาได้รับบาดเจ็บ...”

“คุณจึงโยนเขาลงทะเลไม่ได้” ฮานะกล่าว “ถ้าอย่างนั้นเราก็ทำได้เพียงอย่างเดียว เราต้องหามเขาเข้าบ้าน”

“แต่พวกคนใช้ล่ะ?” ซาดาโอะถาม

“เราต้องบอกพวกนั้นว่าเราจะส่งเขาให้ตำรวจ และเราจะทำอย่างนั้นจริง ๆ นะ ซาดาโอะเราต้องคิดถึงลูก ๆ และตำแหน่งหน้าที่ของคุณ เราจะเข้าปิ้งไปด้วยถ้าไม่มอบตัวเขาให้เจ้าหน้าที่ในฐานะเชลยศึก”

“นั่นสิ” ซาดาโอะเห็นด้วย “ฉันก็ไม่คิดว่าเราจะทำอย่างอื่นได้”

เมื่อเห็นพ้องกันแล้ว ทั้งสองก็ช่วยกันยกชายคนนั้นขึ้น ตัวของเขาเบาเหมือนไก่ที่อดอยากมานานจนเหลือแต่ขนกับกระดูก คนทั้งสองช่วยกันหามเขาขึ้นบันไดเข้าประตูข้างของบ้านซึ่งเมื่อเปิดประตูแล้วก็เป็นทางเดิน แล้วคนทั้งสองหามเขาลงทางเดินไปยังห้องนอนที่ว่างอยู่ ห้องนี้เคยเป็นห้องนอนของบิดาซาดาโอะ และเมื่อเขาตายไปแล้วก็ไม่มีใครใช้ คนทั้งสองวางชายหนุ่มลงบนพื้นที่ปูเสื่อไว้หนา ทุกอย่างในห้องนี้เป็นแบบญี่ปุ่นเพื่อเอาใจชายชราซึ่งไม่เคยนั่งบนเก้าอี้หรือนอนบนเตียงแบบเมืองนอกเลยเมื่ออยู่ที่บ้านของตน ฮานะเดินไปที่ตู้ติดฝาผนัง เปิดประตูหยิบผ่านวมออกมาผืนหนึ่ง หล่อนล้งเลใจ ผ่านวมผืนนี้มีลายดอกไม้และขลิบริมด้วยไหมสีขาวเสียด้วย

“เขาสกปรกมาก” หล่อนพึมพำด้วยความไม่สบายใจ

“ถูกแล้ว เขาควรได้ชำระร่างกายเสียก่อน” ซาดาโอะเห็นด้วย “ถ้าเธอไปเอาน้ำร้อนมาฉันจะช่วยจัดการให้”

“ฉันไม่อยากให้คุณถูกตัวเขาเลย” หล่อนกล่าว “เราจะต้องบอกคนใช้ว่าเขาอยู่ที่นี้ ฉันจะไปบอกยุมิเดียวนี้แหละ หล่อนอาจทั้งเด็ก ๆ ไว้อีกครู่แล้วมาช่วยชำระร่างกายให้เขา”

ซาดาโอะคิดอยู่ครู่หนึ่ง “เอายังงั้นก็ได้” เขาเห็นด้วย “เธอไปบอกยุมิ ส่วนฉันจะไปบอกคนอื่น”

แต่ใบหน้าซีดขาวของชายหนุ่มที่ยังสลบใส่ลอยทำให้เขาต้องก้มลงจับชีพจรดู มันเต้นเบามากแต่มีได้ขาดหายไป เขาวางมือลงบนหน้าอกของชายหนุ่ม หัวใจก็ยังเต้นอยู่

“เขาคงจะตายถ้าไม่ได้รับการผ่าตัด” ซาดาโอะพูดอย่างใช้ความคิด “ปัญหามีอยู่ว่าแม้ผ่าตัดแล้วเขาจะตายไหม”

ฮานะร้องออกมาด้วยความกลัว “อย่าพยายามช่วยเขาเลย! ถ้าเขารอดล่ะ?”

“แล้วถ้าเขาตายล่ะ?” ซาดาโอะตอบ เขยิบมองดูชายหนุ่มที่มีได้ไหวติง ชายคนนี้จะต้องมีความทรหดอย่างมากมิฉะนั้นบ้านนี้เขาก็คงตายไปแล้ว แต่จะว่าไปแล้วเขายังหนุ่มอยู่ อายุอาจไม่ถึงยี่สิบห้าเสียด้วยซ้ำ

“คุณหมายความว่าตายเพราะถูกผ่าตัดใช่ไหม?” ฮานะถาม

“ถูกแล้ว” ซาดาโอะตอบ

ฮานะคิดถึงเรื่องนี้อย่างไม่แน่ใจ และเมื่อหล่อนไม่ได้พูดอะไรอีก ซาดาโอะก็หันหน้าไปทางอื่น “ถึงยังไง ๆ ก็ต้องทำอะไรสักอย่าง” เขาบอก “อย่างแรกคือชำระร่างกายให้เขา” เขาผลุนผลันออกจากห้องและฮานะเดินตามเขาไป หล่อนไม่อยากอยู่คนเดียวกับคนผิวขาว เขาเป็นคนแรกที่หล่อนพบนับตั้งแตกลับจากอเมริกาและเขาไม่มีอะไรเหมือนกับคนที่หล่อนเคยรู้จักที่นั่น ที่นี้เขาเป็นศัตรูของหล่อน เป็นภัยต่อหล่อน ไม่ว่าเขาจะเป็นหรือตาย

หล่อนแหวะที่ห้องเลี้ยงเด็กและเรียก “ยุมิจ้า!”

แต่พวกลูก ๆ ได้ยินเสียงหล่อน หล่อนจึงต้องโผล่หน้าเข้าไปยิ้มกับเขาและเล่นกับลูกชายคนเล็กซึ่งมีอายุเพียงสามเดือน

หล่อนพยักพเอิดกับยุมิ “ยุมิ - ไปกับฉันหน่อยซี!”

“ดิฉันจะให้หนูนอนอนเสียก่อนคะ” ยุมิตอบ “แก่ง่วงเต็มที่แล้ว”

หล่อนเข้าไปในห้องติดกับห้องเลี้ยงเด็กกับยุมิ และยื่นอุ้มลูกชายในขณะที่ยุมิปูผ้าวมลงบนพื้นแล้ววางหนูน้อยให้นอน

แล้วฮานะก็เดินนำไปที่ครัว คนใช้สองคนตกใจเรื่องที่นายผู้ชายบอกเขา คนทำสวนชราซึ่งทำหน้าที่รับใช้ในบ้านด้วยดิ่งหนดสองสามเส้นที่ริมฝีปากบนของแก

“นายผู้ชายไม่ควรรักษาแผลให้คนผิวขาวคนนี้” เขาพูดกับฮานะอย่างตรงไปตรงมา “คน

ผิวขาวควรจะตาย มันถูกยิงมา แล้วทะเลซัดมันขึ้นมาและมันโดนหินโสโครกบาดเจ็บด้วย ถ้า นายผู้ชายรักษาแผลที่ถูกปืนกับที่เกิดจากทะเล ปืนกับทะเลจะผูกพยาบาทเรา”

“ฉันจะบอกเรื่องที่แกพูดให้เขาฟัง” ฮานะตอบอย่างสุภาพ แต่หล่อนเองก็กลัวเหมือนกัน ถึงแม้จะไม่เชื่อเรื่องโชคลางก็ตาม มันดีตรงไหนเล่าที่ช่วยเหลือศัตรู? อย่างไรก็ตาม หล่อนบอกยูมิ ให้นำน้ำร้อนไปในห้องที่คนผิวขาวนอนอยู่

หล่อนเดินไปก่อนและเปิดบานเลื่อนห้องนั้น ซาดาโอะยังไม่กลับไปที่ห้อง ยูมิซึ่งตามหลัง หล่อนมาวางถังไม้ใส่น้ำร้อนลง แล้วเดินไปที่คนผิวขาว พอเห็นเขาริมฝีปากหนาของแกก็เริ่ม เข้าหากันแสดงถึงความไม่เห็นด้วย “ดิฉันไม่เคยซำระร่างกายให้คนผิวขาว” แกบอก “และจะไม่ยอมทำให้คนสกปรก ๆ ยังงี้ด้วย”

ฮานะดุเอา “แกจะต้องทำตามที่นายของแกสั่งนะ!”

“นายของดิฉันไม่ควรบังคับให้ดิฉันซำระร่างกายของศัตรู” ยูมียืนกราน

หน้าตาของยูมิแสดงออกถึงความคือติงจนฮานะเองรู้สึกกลัวขึ้นมาอย่างไม่มีเหตุผล จะ ว่าเป็นอย่างไร? ถ้าคนใช้ของหล่อนไปรายงานเกินกว่าเรื่องที่เกิดขึ้นจริง ๆ แล้วจะเป็นอย่างไร?

“เออละ” หล่อนพูดอย่างไว้ตัว “แกต้องเข้าใจว่าเราเพียงแต่ต้องการให้เขาฟื้นสติแล้ว จะมอบตัวเขาให้เจ้าหน้าที่ในฐานะเชลยศึก”

“ดิฉันไม่ขอยุ่งเกี่ยวกับตัว” ยูมิกล่าว “ดิฉันเป็นแค่คนยากคนจนเท่านั้นและเรื่องนี้ไม่ใช่ กงการของดิฉัน”

“ถ้ายังงั้น” ฮานะพูดอย่างสุภาพ “ก็กลับไปทำงานของแกเถอะ”

ยูมิออกจากห้องไปทันที แต่นี่ก็ทำให้ฮานะต้องอยู่กับคนผิวขาวสองต่อสอง หล่อนอาจจะ ไม่กล้าอยู่กับเขาก็ได้ถ้าไม่เป็นเพราะไกรธยูมิ

“อีหน้าโง่” หล่อนพึมพำอย่างโมโห “มันจะอะไรกันนักหนานอกจากคน ๆ หนึ่งเท่านั้น เอง? แถมยังบาดเจ็บเสียด้วย!”

เพื่อแสดงว่าเก่งกว่ายูมิหล่อนก็มลงถอดเสื้อของคนผิวขาวออก เมื่อหน้าอกของเขาเปลือย หล่อนก็เอาผ้าขนหนูผืนเล็กและสะอาดจุ่มน้ำร้อนมาเช็ดหน้าให้เขาอย่างระมัดระวัง ผิวหนัง ของชายหนุ่มคนนี้แม้จะเกรียมเพราะถูกแดดเผาก็เกลี้ยงเกลาและคงจะมีสีบลอนด์เมื่อเป็นเด็ก

ในระหว่างที่คิดถึงเรื่องนี้อยู่ หล่อนก็เซ็ดตัวให้เขาต่อไปจนท่อนบนสะอาดแม้จะไม่ชอบ เขานักเพราะตอนนี้เขามีไข้เล็กน้อยแล้ว หล่อนไม่กล้าพลิกตัวเขา ซาดาโอะอยู่ที่ไหนล่ะ? ตอนนี้

หล่อนค่อยคลายโกรธลงแล้วและกลับรู้สึกไม่สบายใจอีกครั้งหนึ่ง หล่อนจึงลุกขึ้นยืนเช็ดมือด้วยผ้าขนหนูที่บิดแล้ว หลังจากนั้นก็เอาผ้าคลุมชายหนุ่มไว้เพราะกลัวเขาจะหนาว

“ซาดาโอะ!” หล่อนร้องเรียกเบา ๆ

เขากำลังจะเข้าห้องมาเมื่อหล่อนเรียก มือของเขายู่ที่ประตูและตอนนี้เขาเปิดออกพอดี หล่อนเห็นเขาหิ้วกระเป๋าผ้าตัดกรณีงเงินมาด้วยและสวมเสื้อชุดผ้าตัดเรียบร้อย

“คุณตกลงใจจะผ้าตัดหรือคะ?” หล่อนถาม

“ใช่” เขาตอบเบา ๆ เขาหันหลังให้หล่อนและคลี่ผ้าขนหนูที่ฆ่าเชื้อแล้วปูลงบนพื้นและวางเครื่องมือลงบนผ้าผืนนั้น

“เอาผ้าขนหนูมาหลาย ๆ ผืน” เขาบอก

หล่อนออกไปหยิบผ้าขนหนูจากหิ้งมาอย่างว่าง่ายแต่ร้อนใจยิ่งกว่าเก่า น่าจะมีเสื้อเก่า ๆ ปูทับบ้างเพื่อไม่ให้เลือดหยดลงบนเสื้อปูห้อง หล่อนออกไปที่ระเบียงหลังบ้านซึ่งคนทำสวนเก็บเสื้อเก่าสำหรับคลุมพุ่มไม้เล็ก ๆ ในคืนที่อากาศหนาวจัดและเลือกมาหอบหนึ่ง

แต่เมื่อกลับเข้าไปในห้อง หล่อนก็เห็นว่าเสื้อเหล่านี้ไม่มีประโยชน์เพราะเลือดไหลประอะสมุนไพรมันที่พอกแผลไว้และเปื้อนเสื้อที่เขานอนหมดแล้ว

“เสื้อเอ๋ยเสื้อ!” หล่อนร้อง

“ใช่ มันเลอะหมดแล้ว” ซาดาโอะบอกเหมือนหนึ่งไม่แยแส “ช่วยฉันพลิกตัวเขาหน่อย” เขาสั่ง

หล่อนทำตามโดยไม่ปริปาก และเขาลงมือเช็ดหลังให้คนเจ็บอย่างระมัดระวัง

“ยูมิไม่ยอมชำระร่างกายให้เขา” หล่อนบอก

“ถ้าฉันเธอก็ต้องทำให้เขาเองละซี?” ซาดาโอะถามโดยไม่ได้หยุดทำงานแม้แต่วินาทีเดียว

“คะ” หล่อนตอบ

ดูเหมือนเขาจะไม่ได้ยินหล่อน แต่หล่อนก็เคยกับการที่เขาเพลینگกับงานมานานแล้ว หล่อนสงสัยว่าเขาเคยแยแสหรือไม่ว่าคนที่เขาผ้าตัดเป็นใครตราบเท่าที่งานของเขาประสบความสำเร็จ

“เธอต้องให้ยาสลบเขาถ้าจำเป็น” เขาบอก

“ฉันนะรี?” หล่อนทวนคำอย่างตกใจ “แต่ฉันไม่เคยทำเลยนี่!”

“ง่ายนิดเดียว” เขาบอก

เขากำลังแกะสมุนไพรมันที่พอกแผลออกทำให้เลือดไหลเร็วขึ้น เขามองดูแผลโดยใช้ตะเกียง

ที่ผูกติดหน้าผากไว้ “กระสุนยังอยู่ข้างใน” เขากล่าวด้วยความสนใจ “สงสัยว่าแผลที่ถูกแทงนั้น บาดเอาจะลึกสักแค่ไหน ถ้าไม่ลึกนักจะเอากระสุนออกมาได้ แต่เลือดเขาไหลมากนะ เขาเสียเลือดไปมากทีเดียว”

ตอนนี้ฮานะทำท่าทางพะอืดพะอม เขามองหน้าหล่อน เห็นหล่อนหน้าซีดทีเดียว

“อย่าเป็นลมนะ” เขาพูดอย่างเจี๊ยบขาด ยังไม่วางเครื่องมือสำหรับค้นหากระสุน “ถ้าฉันหยุดเสียตอนนี้ เขาจะต้องตายแน่ ๆ” หล่อนเอามืออุดปาก รีบลุกขึ้นและวิ่งออกไปนอกห้อง เขาได้ยื่นหล่อนเอาเจียนอยู่ในสวน แต่เขาก็ทำงานต่อไป

“ห้องว่างเสียก็ดี” เขาคิด เขาสึกไปว่าหล่อนไม่เคยเห็นการผ่าตัดเลย แต่ความทุกข์ของหล่อนและการที่เขาไม่สามารถไปช่วยหล่อนได้ในตอนนั้นทำให้เขาร้อนใจและนึกถึงชายที่นอนเหมือนตายอยู่ใต้คมมีดของเขา

“ชายคนนี่” เขาคิด “ไม่มีเหตุผลสักอย่างเดียวภายใต้สวรรค์ที่เขาควรจะมีชีวิตอยู่ต่อไป” ความคิดอันนี้ทำให้เขามืดขึ้นมาโดยไม่รู้ตัวและเขาลงมือทำงานอย่างรวดเร็ว ชายคนนั้นครางในความฝันแต่ซาดาโอะมิได้สนใจนอกจากจะพึมพำกับเขาว่า

“ตรงไปเถอะ” เขาพึมพำ “ตรงไปให้พอถ้าอยากตรง ฉันไม่ได้ทำสิ่งนี้เพราะอยากทำหรอกนะ ที่จริงฉันไม่รู้เสียด้วยซ้ำว่าทำไปเพื่ออะไร”

ห้องเปิดออกและฮานะเดินเข้ามา หล่อนไม่ได้จัดทรงผมเสียด้วยซ้ำ

“ยาสลบละอยู่ที่ไหน?” หล่อนถามเสียงใส

ซาดาโอะมิพยักหน้า “เธอมาก็ดีแล้ว” เขาบอก “เจ้าหมอนี่ทำท่าว่าจะฟื้น”

หล่อนถือขวดกับสำลียู่

“แต่ฉันจะต้องทำยังไงล่ะ?” หล่อนถาม

“เอาสำลีสูดยาให้ชุ่มแล้วรอที่จมูกเขา” ซาดาโอะมิตอบโดยไม่ยอมเสียเวลาทำงานอันละเอียดอ่อนของเขาแม้สักวินาทีเดียว “เมื่อเขาหายใจไม่สะดวกก็เอามันห่างออกไปหน่อย”

หล่อนหมอบลงใกล้กับใบหน้าของอเมริกันหนุ่มที่ยังหลับอยู่ หล่อนคิดว่าใบหน้านั้นผอมซูบและริมฝีปากก็บิดเบี้ยว ชายคนนี่กำลังเจ็บปวดมากไม่ว่าเขาจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม หล่อนคิดไปในขณะที่มองหน้าเขาว่าเรื่องราวที่ได้ยินมาเป็นครั้งคราวเกี่ยวกับความทุกข์ทรมานของพวกเขาเหล่านั้นจริงหรือเปล่า เรื่องเหล่านี้เป็นข่าวลือ เล่าต่อ ๆ กันมาด้วยปากและมักจะขัดแย้งกัน ในหนังสือพิมพ์มีแต่รายงานข่าวว่าเมื่อกองทัพญี่ปุ่นไปถึงไหนประชาชนของบ้านเมืองนั้นก็ต้อนรับด้วยความ

ดีใจ พวกกันไซโยห์ร้องที่ได้รับการปลดแอก แต่บางทีหล่อนก็นึกถึงนายพลตากิมะซึ่งชอบทุบตี ภรรยาอย่างทารุณที่บ้านขึ้นมาได้ถึงแม้ตอนนี้จะไม่มีใครเอ่ยถึงเรื่องนั้นเพราะเขารบชนะในแมนจูเรีย ถ้าคนเช่นเขาโหดร้ายต่อผู้หญิงที่อยู่ในอำนาจของเขาได้ เขาจะไม่โหดร้ายต่อคนอื่นเช่นชายคนนี้ได้อย่างไร?

หล่อนหวังอย่างลม ๆ แล้ง ๆ ว่าชายคนนี้จะไม่เคยถูกทรมาน ในตอนนี้เองที่หล่อนสังเกตเห็นแผ่นเป็นลึกลับ ๆ สีแดงหลายแห่งที่คอของเขาได้หูพอดี้ “แผ่นเป็นเหล่านั้น” หล่อนพึมพำและเงยหน้ามองซาดาโอะ

แต่เขาไม่ตอบ ตอนนี้เขารู้สึกว่าปลายเคื่องมือของเขาสัมผัสกับของแข็งใกล้กับไตมาก จนน่ากลัวอันตราย ความคิดต่าง ๆ หายไปจากตัวเขาหมด เขารู้สึกย็นดีอย่างเดียว เขาเอานิ้วมือ แหย่ลงไปอย่างระมัดระวังและด้วยความเคยชินกับทุกปรมาณูของสรีระของชายผู้นี้ อาจารย์อเมริกันผู้ชราที่สอนวิชากายวิภาคเข้มงวดกับเรื่องนี้นัก “ความไม่รู้เรื่องร่างกายของมนุษย์เป็น บ้าป้ออันอกุศล!” ท่านย่าประโยคนี้ให้ลูกศิษย์ของท่านฟังทุกปี “การผ่าตัดโดยไม่มีความรู้เรื่อง ร่างกายอย่างแจ่มแจ้งเหมือนกับว่าพวกคุณสร้างมันขึ้นมาเองถือว่าการฆาตกรรม”

“ไม่ใช่ที่ใดหรอก เพื่อนยาก” ซาดาโอะพึมพำ เขาจะพึมพำกับคนไข้เมื่อเขาเคลิบเคลิ้มไปกับงานผ่าตัดจนเป็นนิสัย “เพื่อนยาก” เขามักเรียนคนไข้ของเขาอย่างนี้ และบัดนี้เขาก็ทำเช่นนั้นอีก โดยลืมไปว่าเขากำลังผ่าตัดให้แก่ศัตรูของเขา

ด้วยฝีมือผ่าตัดที่เยี่ยมยอดที่สุดกระสุนนัดนั้นก็หลุดออกมา ชายหนุ่มตัวสั้นสะท้านแต่ยังคงสลบอยู่ อย่างไรก็ตาม เขาพึมพำภาษาอังกฤษออกมาสองสามคำ

“ใส้” เขาพึมพำ “มันควัก... ใส้ของฉัน...”

“ซาดาโอะ!” ฮานะร้องเสียงแหลม

“เจียบ” ซาดาโอะบอก

ชายหนุ่มเจียบไปอีกจนซาดาโอะต้องจับชีพจรดูถึงแม้จะไม่อยากทำเช่นนั้นก็ตาม ชีพจรของเขาเต้นช้ามาก แต่แรงพอที่จะมีชีวิตอยู่ได้ถ้าเขาต้องการให้ชายคนนี้รอดชีวิต

“แต่ที่จริงแล้วฉันไม่อยากจะฆาตกรรม” เขาคิด

“ไม่ต้องใช้ยาสลบอีกแล้ว” เขาบอกฮานะ

เขาหมุนตัวไปหยิบขวดยาเล็ก ๆ มาบรรจุเข็มฉีดยาแล้วแทงเข้าไปที่แขนซ้ายของคนเจ็บ เมื่อถอนเข็มฉีดยาออกมาแล้วก็จับข้อมือดูอีก ชีพจรของชายหนุ่มเต้น ๆ หยุด ๆ อยู่ครู่หนึ่งแล้วเต้นแรงขึ้น ๆ

“ถึงยังไง ๆ เขาก็รอดตายแล้ว” เขาบอกฮานะและถอนใจยาว

ชายหนุ่มตื่นขึ้นมา ยังอ่อนเพลียอยู่มาก ตาสีน้ำเงินของเขาแสดงความหวาดกลัวเมื่อเห็นว่ามีตัวอยู่ที่ไหน แต่ฮานะมีความรู้สึกเหมือนอยากจะทำอะไรบางอย่าง เธอต้องมาประณินบีตเขาด้วยตนเอง เพราะคนใช้ทุกคนไม่ยอมเข้ามาในห้องนั้น

เมื่อหล่อนเข้ามาในห้องนั้นครั้งแรก หล่อนเห็นเขารวบรวมกำลังเพื่อเตรียมรับมือกับสิ่งที่น่ากลัวที่อาจเกิดขึ้น

“ไม่ต้องกลัวหรอก” หล่อนพูดกับเขาเบา ๆ

“อ้อ... คุณพูดภาษาอังกฤษด้วย...” เขาละล้าละลัก

“ฉันอยู่ที่อเมริกานาน” หล่อนตอบ

หล่อนเห็นว่าเขาอยากจะทำอะไรบางอย่างแต่พูดไม่ได้ ดังนั้นหล่อนจึงคุกเข่าลงและตักอาหารด้วยช้อนกระบือยื่นไปให้เขา เขารับประทานโดยไม่เต็มใจนัก แต่กระนั้นก็ยังฝืนใจรับประทาน

“อีกไม่นานคุณก็จะแข็งแรง” หล่อนกล่าว แม้ไม่ชอบเขาแต่ก็อยากปลอบเขา

เขาไม่ตอบ

เมื่อซาดาโอะเข้ามาในวันที่สามหลังจากการผ่าตัด เขาเห็นชายหนุ่มลุกขึ้นนั่ง หน้าตาไร้สีเลือดเพราะความพยายามที่จะทำเช่นนั้น

“นอนลง” ซาดาโอะร้อง “อยากตายรึไง?”

เขาให้ชายหนุ่มนอนลงอย่างสุภาพและตรวจดูแผลของเขา “คุณอาจตายได้ถ้าขึ้นทำอย่างนี้”

เขาถาม “คุณหมอมจะทำยังไงกับผม?” ชายหนุ่มพึมพำ ตอนนี้เขาดูเหมือนอายุไม่เกินสิบเจ็ด “คุณหมอมจะส่งตัวผมให้เจ้าหน้าที่ไหม?”

ซาดาโอะอึ้งไปครู่หนึ่ง เขาตรวจอาการของคนป่วยเสร็จแล้วจึงผ่านววมคลุมให้

“ผมก็ไม่ว่าเหมือนกันว่าจะทำยังไงกับคุณ” เขากล่าว “จริงอยู่ ผมควรส่งตัวคุณให้ตำรวจ คุณเป็นเชลยศึก - ไม่ต้องหรอก ไม่ต้องบอกอะไรผม” เขายกมือขึ้นห้ามเมื่อเห็นชายหนุ่มอยากจะทำ “ไม่ต้องบอกแม้กระทั่งชื่อของคุณนอกจากผมจะถาม”

คนทั้งสองจ้องหน้ากันครู่หนึ่ง แล้วชายหนุ่มหลับตาและหันหน้าเข้าฝาผนัง

“ตกลง” เขาพูดเบา ๆ ปากเม้มเป็นเส้นตรง

ฮานะกำลังรอซาดาโอะอยู่นอกประตู เขาเห็นทันทีว่าหล่อนกำลังกระวนกระวายใจ

“ซาดาโอะคะ ยูมิบอกฉันว่าพวกคนใช้รู้สึกว่าจะอยู่ไม่ได้ถ้าเราซ่อนชายคนนีไว้ในบ้าน

ต่อไป” หล่อนกล่าว “แกบอกว่าเขาพูดกันว่าคุณกับฉันอยู่อเมริกานานจนลืมนึกถึงบ้านเมืองของเราว่าเหนือสิ่งอื่น เขาคิดว่าเราชอบคนอเมริกัน”

“ไม่จริงเลย” ซาดาโอะตอบหัวน ๆ “คนอเมริกันเป็นศัตรูกับเรา แต่ฉันถูกสอนมาว่าอย่าปล่อยให้คนตายไปต่อหน้าต่อตาถ้าฉันสามารถช่วยเขาได้”

“พวกคนใช้ไม่อาจเข้าใจเรื่องยังงี้ได้” หล่อนพูดอย่างกระวนกระวายใจ

“ถูกแล้ว” เขาตอบ

คนทั้งสองไม่พูดอะไรต่อไปอีก และเหตุการณ์ในครอบครัวค่อนข้างจะตึงเครียด พวกเขาใช้คอยจับตามองอยู่ตลอดเวลา กิริยาท่าทางของพวกเขาสุภาพเหมือนก่อน แต่แววตากระต้างกับนายของเขา

“นายของเราที่ดีกว่าการจัดการกับเรื่องนี้อย่างไร” คนทำสวนชาวพุดขึ้นเช้าวันหนึ่ง แกทำงานมากับดอกไม้ตลอดชีวิตของแกและมีความเชี่ยวชาญในเรื่องตะไคร่น้ำเป็นพิเศษ แกได้จัดสวนตะไคร่น้ำที่งดงามที่สุดในญี่ปุ่นให้แก่บิดาของซาดาโอะ แกได้ปิดกวาดพรมสีเขียวสดใสอยู่เป็นนิจจนแม้ใบไม้สักใบหรือใบสนสักใบก็ไม่มีปรากฏบนผิวหน้าของมัน “บุตรชายของนายเก่าของ ฉันรู้ดีว่าเขาควรทำอย่างไร” แกพูดและเด็ดดอกไม้ตูมมาจากพุ่มไม้ดอกหนึ่งขณะที่พูด “เมื่อคนเราใกล้ตายถึงขนาดนั้น ทำไมถึงไม่ยอมให้มันตายไปเสียล่ะ?”

“นายหนุ่มของเราภาคภูมิใจในฝีมือในการช่วยชีวิตคนมาก เขาก็เลยช่วยมันซะไป” แม่ครัวพูดอย่างดูหมิ่น แกเชือดคอไก่อย่างชำนาญและจับไก่ที่กำลังกระพือปีกปล่อยให้เลือดของมันไหลลงไปที่โคนต้นวิสตาเรีย เลือดเป็นปุ๋ยอันวิเศษ และคนทำสวนจะยอมให้แม่ครัวทิ้งมันเสียแม้แต่หยดเดียว

“เราต้องคิดถึงพวกเด็ก ๆ” ยูมิพูดเศร้า ๆ “เรื่องข้างหน้าจะเป็นอย่างไรถ้าพ่อของแกถูกหาว่าขายชาติ?”

คนเหล่านี้ไม่พยายามซ่อนสิ่งที่พูดกันจากหูของฮานะขณะที่หล่อนจัดดอกไม้อยู่ที่ระเบียงใกล้ ๆ และหล่อนทราบว่พวกเขาตั้งใจจะให้หล่อนได้ยิน หล่อนเองทราบดีว่าพวกเขาพูดถูก แต่มีอยู่ส่วนหนึ่งในตัวหล่อนที่หล่อนเองก็ไม่เข้าใจ ไม่ใช่หล่อนพอใจเฉลยคนนั้น ตอนนั้นหล่อนคิดถึงเขาว่าเป็นเชลย แม้เมื่อวานนี้หล่อนก็ไม่ชอบเขาเมื่อเขาพูดว่า “อย่างไรก็ตาม ผมขอบอกว่าผมชื่อทอม” หล่อนได้แต่พยักหน้าอย่างเสียไม่ได้ หล่อนเห็นจากสายตาของเขาว่าเขารู้สึกเจ็บปวด แต่หล่อนก็ไม่พยายามช่วยให้ความเจ็บปวดนั้นบรรเทาลง จริงนะ เขาเป็นคนที่ทำให้บ้านนี้ยุ่งยากมากที่สุดทีเดียว

สำหรับซาดาโอะนั้น เขาจะตรวจแผนอย่างละเอียดทุกเช้า ไหมเส้นสุดท้ายถูกตัดออกไป เมื่อเช้านี้เองและชายหนุ่มคงจะหายเป็นปกติในสองสัปดาห์ ซาดาโอะกลับไปห้องทำงานและพิมพ์จดหมายถึงอธิบดีกรมตำรวจรายงานเรื่องนี้ให้ทราบ “เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ เชลยศึกที่หลบหนีมาได้คนหนึ่งถูกคลื่นซัดมาติดฝั่งหน้าบ้านของข้าพเจ้า” เขาพิมพ์ไปได้แค่นี้แล้วเปิดลิ้นชักลับเอารายงานที่ยังเขียนไม่จบยัดลงไป

ในวันที่เจ็ดหลังจากนั้นมีเหตุการณ์เกิดขึ้นสองอย่าง ตอนเช้าคนใช้ทุกคนออกจากบ้าน นำทรัพย์สินสมบัติที่แต่ละคนมีใส่ห่อผ้าติดตัวไป เมื่อฮานะตื่นขึ้นในตอนเช้าไม่มีใครทำงานบ้านเลย เรือนก็ได้ทำความสะอาดและอาหารเช้าก็ไม่มีใครจัดหาไว้ หล่อนรู้ว่านี่หมายความว่าอย่างไร หล่อนรู้สึกตกใจและหวาดกลัวด้วย แต่ความหยิงในฐานะที่เป็นนางจ้างไม่ยอมให้แสดงความรู้สึกเหล่านั้นออกมา แทนที่จะทำเช่นนั้น หล่อนกลับซุกคอกอย่างสง่าเมื่อพวกคนใช้เข้ามาหาหล่อนในครัว หล่อนจ่ายค่าจ้างให้และขอบใจทุกคนที่ได้ช่วยทำงานให้หล่อน คนเหล่านั้นร้องไห้แต่หล่อนมิได้ร้องไห้ด้วย แม้ครัวกับคนทำสวนได้รับใช้ซาดาโอะมาตั้งแต่เขายังเป็นเด็กตัวเล็ก ๆ และยูมิก็ร้องไห้เพราะเป็นห่วงเด็ก ๆ แกะแ้วโศกมากจนแม้เมื่อออกจากบริเวณบ้านไปแล้วก็ยังวิ่งกลับมาหาฮานะอีก

“ถ้าคืนนี้หนูน้อยคิดถึงดิฉันมากนักก็ให้คนไปตามดิฉันได้ค่ะ ดิฉันจะกลับไปอยู่ที่บ้าน และคุณนายทราบดีที่บ้านดิฉันอยู่ที่ไหน”

“ขอบใจค่ะ” ฮานะพูดและยิ้ม แต่หล่อนบอกตัวเองว่าถึงหนูน้อยจะร้องสักรั้วไห้นก็จะไม่ไปตามยูมิเป็นอันขาด

หล่อนทำอาหารเช้าและซาดาโอะช่วยเลี้ยงลูก ทั้งสองคนไม่พูดถึงเรื่องคนใช้นอกเหนือไปจากที่ว่าพวกเขาพากันออกจากบ้านไปแล้ว แต่หลังจากฮานะนำอาหารเช้าไปให้เชลยรับประทานแล้ว หล่อนก็กลับมาหาซาดาโอะ

“ทำไมเราจึงมองเห็นไม่ทะลุปรุโปร่งว่าเราควรทำอะไรบ้าง?” หล่อนถามเขา “แม้แต่พวกคนใช้ยังมองเห็นดีกว่าเรา ทำไมเราจึงต่างกับคนญี่ปุ่นอื่น ๆ เขา?”

ซาดาโอะไม่ตอบ แต่หลังจากนั้นครู่หนึ่งเขาเข้าไปในห้องที่เชลยอยู่และพูดห้วน ๆ ว่า “วันนี้คุณลุกขึ้นได้ ผมจะอนุญาตให้คุณลุกจากที่นอนคราวละห้านาที พรุ่งนี้คุณอาจจะลองยืนได้ถึงสิบนาที คุณควรจะแข็งแรงเหมือนเดิมในไม่ช้านี้แหละ”

เขาเห็นร่องรอยแห่งความหวาดกลัวบนใบหน้าซึ่งยังคงซีดอยู่

“ตกลงครับ” ชายหนุ่มพึมพำ เขาทำท่าว่าจะพูดอะไรมากกว่านั้น “ผมรู้สึกว่าคุณควรจะขอบคุณคุณหมอมือที่ช่วยชีวิตผมไว้”

“ไม่ต้องรีบขอบคุณผมหรอก” ซาดาโอะพูดอย่างขำเขิน เขาเห็นความหวาดกลัวในดวงตาของชายหนุ่มอีกครั้งหนึ่ง - ความหวาดกลัวที่ไม่ต่างอะไรกับความหวาดกลัวของสัตว์ แผลเป็นที่คอของเขาแดงขึ้นครู่หนึ่ง แผลเป็นเหล่านั้นะ! มันเกิดจากอะไรกัน? แต่ซาดาโอะมิได้ถาม

ตอนบ่าย เหตุการณ์ที่สองเกิดขึ้น ฮานะซึ่งกำลังทำงานที่หล่อนไม่เคยทำอย่างตั้งอกตั้งใจ เห็นคนนำสารแต่งเครื่องแบบข้าราชการมาที่บ้าน มือของหล่อนสั่นเร็วแรงและแทบหายใจไม่ออก พวกเขาคนใช้คงไปรายงานแล้วระมัง หล่อนวิ่งไปหาซาดาโอะ เหนื่อยจนพูดไม่ออก คนนำสารเดินตามหล่อนเข้าไปในสวนและยืนเฉยอยู่ หล่อนชี้มือไปทางเขา

ซาดาโอะเงยหน้าขึ้นจากหนังสือ เขาอยู่ในห้องทำงานซึ่งเป็นห้องชั้นนอกเปิดออกไปยังสวนเพื่อให้ได้รับแสงแดดที่มาจากทิศใต้

“อะไรกัน?” เขาถามคนนำสารแล้วลุกขึ้นเมื่อเห็นเครื่องแบบของชายคนนั้น

“คุณหมอมือจะต้องไปที่วัง” ชายคนนั้นบอก “ท่านนายพลป่วยอีกแล้วครับ”

“อ้อ” ฮานะหายใจโล่งอก “เท่านั้นเองรี?”

“เท่านั้นเองรี?” คนนำสารอุทาน “เท่านั้นยังไม่พออีกรีครับ?”

“ที่จริงก็ไม่ใช่อะไรเรื่องเล็ก” หล่อนตอบ “ขอโทษเถอะค่ะ”

เมื่อซาดาโอะมาลา หล่อนกำลังอยู่ในครัว แต่ไม่ได้ทำอะไร ลูก ๆ กำลังนอนหลับ หล่อนจึงนั่งพักเพราะรู้สึกเหนื่อยจากความตึงเครียดมากกว่าจากการทำงาน

“ฉันคิดว่าเขามาจับคุณ” หล่อนกล่าว

เขามองซึ่งเข้าไปในดวงตาที่แสดงความกระวนกระวายของหล่อน “ฉันจะต้องกำจัดเจ้าหมอนี้เสียเพื่อเธอ” เขากล่าวอย่างเป็นทุกข์ “ฉันจะต้องกำจัดเขาด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง”

“แน่ละ” ท่านนายพลพูดอย่างอ่อนระโหย “ผมเข้าใจดี แต่นั่นเป็นเพราะว่าผมเคยทำปริญญ์ที่ปริญ์ตัน คนญี่ปุ่นน้อยคนนักเคยไปเรียนที่นั่น”

“ผมไม่แะแสะคน ๆ นี้เลยครับ ใต้เท้า” ซาดาโอะกล่าว “แต่การที่ได้ผ่าตัดเขาสำเร็จ...”

“ครับ ครับ” ท่านนายพลกล่าว “ข้อนี้ยิ่งทำให้ผมรู้สึกว่าคุณหมอมือมีความจำเป็นสำหรับผมมากขึ้น ผมเชื่อว่าคุณหมอมือสามารถช่วยชีวิตได้ทุกชีวิต เพราะคุณหมอมือมีความชำนาญมาก คุณหมอบอกว่าผมจะพอกันให้โรคกำเริบอย่างวันนี้ได้อีกหนเดียวใช่ไหมครับ?”

“ไม่มากกว่านั้นครับ” ซาดาโอะตอบ

“ถ้ายังงั้นผมจะให้อะไรเกิดขึ้นแก่คุณหมอบໍได้เลย” ท่านนายพลกล่าวด้วยความร้อใจ โปหน้ายาวและซิดขาวของท่านมิได้แสดงอารมณ์ใด ๆ เลยซึ่งแสดงว่าท่านกำลังใช้ความคิดอย่างหนัก “จะให้ใครจับกุมคุณหมอบໍได้” ท่านนายพลกล่าวและหลับตาลง “สมมุติว่าคุณหมอบໍถูกประหารชีวิตแล้ววันต่อไปผมต้องรับการผ่าตัดละ?”

“ยังมีศัลยแพทย์อื่น ๆ อีกนี่ครับ ไต้เท้า” ซาดาโอะแนะ

“ผมไม่ไว้ใจเลยสักคน” ท่านนายพลตอบ “คนที่เก่งที่สุดก็ได้รับการศึกษาจากเยอรมนี และถือว่าการผ่าตัดเป็นความสำเร็จถึงแม้ผมจะตายก็ตาม ผมไม่เห็นด้วยกับทัศนะนี้” เขาถอนใจ “น่าเสียดใจที่เราไม่สามารถนำเอาความปราศจากเมตตาของคณเยอรมันมาผสมผสานกับความเมตตาของคณอเมริกันได้ ถ้าทำได้ยังงั้นคุณหมอบໍก็จะสามารถส่งเชลยศึกคนนั้นไปสู่ตะแลงแกงได้และผมเชื่อว่าคุณหมอบໍจะไม่ฆ่าผมเสียในระหว่างที่ผมสลบไป” ท่านนายพลหัวเราะ เขามีอารมณ์ขันที่ประหลาดอยู่ “ในฐานะที่เป็นคนญี่ปุ่น คุณหมอบໍจะสามารถเอาธาตุของชาวต่างประเทศทั้งสองอย่างนี้มาผสมกันได้ไหม?” เขาถาม

ซาดาโอะยิ้ม “ผมไม่แน่ใจครับ” เขากล่าว “แต่สำหรับไต้เท้าแล้วผมจะลองดู”

ท่านนายพลสิ้นศรัทธา “ผมไม่ยอมเป็นคดีตัวอย่างหรอก” เขากล่าว เขารู้สึกอ่อนระโหยลงในทันทีทันใดและมีความวิตกกังวลชีวิตของเขาในฐานะที่เป็นข้าราชการผู้หนึ่งในยุคสมัยที่ชัยชนะครั้งแล้วครั้งเล่านำเอาภรรยาที่เหน็ดมหาสมุทรแปซิฟิกตอนใต้มาให้ด้วย “น่าเสียดใจที่ชายคนนี้บังเอิญถูกคลื่นซัดมาอยู่หน้าประตูบ้านของคุณหมอบໍ” เขากล่าวอย่างโมโห

“ผมก็รู้สึกยังงั้นเหมือนกัน” ซาดาโอะพูดอย่างสุภาพ

“ถ้าจะให้ดีจริง ๆ แล้วเขาควรถูกฆ่าอย่างเรียบง่าย” ท่านนายพลกล่าว “ไม่ใช่ด้วยฝีมือของคุณหมอบໍ แต่ด้วยฝีมือของคนที่ไม่รู้จักเขา ผมมีเพชรฆาตประจำตัวอยู่หลายคน สมมุติว่าผมส่งคนพวกนี้ไปที่บ้านของคุณหมอบໍสักสองคนในคืนนี้ หรือคืนไหนก็ได้ คุณหมอบໍไม่จำเป็นต้องรู้เรื่องด้วย ตอนนี้อากาศค่อนข้างร้อน อะไรจะเป็นธรรมดา ยิ่งไปกว่าเปิดห้องของคนผิวขาวไว้รับลมในตอนที่เขาหลับ?”

“เป็นธรรมดาจริง ๆ ครับ” ซาดาโอะเห็นด้วย “ที่จริงห้องนั้นเปิดไว้ทุกคืน”

“ดีมาก” ท่านนายพลพูดและหัว “พวกนี้เป็นนักฆ่าที่มีฝีมือ จะทำงานโดยไม่ให้มีเสียงแถมยังรู้วิธีทำไม่ให้เลือดไหลด้วย คุณหมอบໍอยากให้เขาเอาศพไปเสียจากบ้านด้วยก็ยิ่งได้นะ”

ซาตาโอะพิจารณาข้อเสนอนี้ “นั่นนับว่าดีที่สุดครับ ได้เท่า” เขาเห็นด้วยเมื่อนึกไปถึง
ฮานะ

หลังจากนั้นเขาก็กลับบ้านครุ่นคิดถึงแผนการนี้ ถ้าทำตามแผนได้ เรื่องนี้จะพันตัวเขาไป
เขาจะไม่บอกฮานะเลยเพราะหล่อนอาจกลัวที่มีเพศฆาตเข้ามาในบ้าน แต่ถึงกระนั้นคนพวกนี้
ก็จำเป็นสำหรับประเทศญี่ปุ่นในสภาพเช่นนี้ คนชั้นปกครองจะหาวิธีไหนจัดการกับฝ่ายตรงข้าม
ได้อีก

เมื่อตอนที่เขาเข้าไปในห้องของคนป่วยเขาคิดว่าจะไม่ยอมให้สิ่งใดมามีอิทธิพลต่อจิตใจ
ของเขานอกเสียจากเหตุผล แต่พอเขาเปิดประตู เขาก็ประหลาดใจที่ชายหนุ่มมิได้อยู่บนที่นอน
ทั้งกำลังจะออกไปเดินเล่นในสวน

“นี่อะไรกัน!” เขาอุทาน “ใครอนุญาตให้คุณออกจากห้อง?”

“ผมไม่เคยกับการได้รับอนุญาต” ทอมพูดอย่างร่าเริง “แหม ผมรู้สึกสบายขึ้นมาก! แต่
คำถามเนื้อซึกนี้จะยังขำอยู่เรื่อยไปหรือเปล่า?”

“เป็นยังงั้นรี?” ซาดาโอะถามอย่างแปลกใจ เขาลืมเรื่องอื่น ๆ เสียทั้งหมด “ผมคิดว่าได้
ทำทุกอย่างเพื่อป้องกันเรื่องนี้แล้วนา” เขาพึมพำ เขายกชายเสื้อเชิ้ตของชายหนุ่มขึ้นมาดูผลที่
กำลังจะหาย “การนวดคงจะช่วยให้” เขากล่าว “ถ้าการบริหารร่างกายช่วยไม่ได้”

“ผมไม่เป็นห่วงนักหรอก” ชายหนุ่มกล่าว หน้าอ่อนของเขาซูบซีดและมีหนองสีบลอนด์
“คุณหมอบอกครับ ผมมีอะไรจะบอก ถ้าผมไม่เจอคนญี่ปุ่นอย่างคุณหมอ - เอ้อ ผมคงจะไม่มีชีวิต
อยู่จนถึงวันนี้ ผมรู้ดี”

ซาตาโอะก้มศีรษะให้แต่ไม่พูดว่าอะไร

“จริงครับ ผมรู้ดี” ทอมพูดต่ออย่างอุ่มใจ มือพอม ๆ และใหญ่ของเขาที่จับเก้าอี้ไว้แน่น
มีสีขาวเหมือนกับข้อนิ้วมือของเขา “ผมคิดว่าถ้าคนญี่ปุ่นทุกคนเหมือนคุณหมอ สงครามจะไม่
เกิดขึ้น”

“อาจเป็นไปได้” ซาดาโอะพูดอย่างลำบากใจ “แต่ผมคิดว่าตอนนี้คุณกลับไปนอนเสียดีกว่า”
เขาช่วยพยุงเด็กหนุ่มกลับไปเตียงนอนแล้วโค้งให้ “ราตรีสวัสดิ์” เขากล่าว
คืนนั้นซาตาโอะนอนไม่ใคร่หลับ เขาดิ้นขึ้นมาหลายหน คิดว่าได้ยินเสียงฝีเท้าเข้าไปมา
เสียงกึ่งไม้หักหรือเสียงเหยียบก้อนหินในสวน - เสียงเหมือนกับที่คนหลาย ๆ คนช่วยกันห้าม
ของหนัก

เช้าวันรุ่งขึ้นเขาไปที่ห้องคนป่วยก่อน ถ้าคนอเมริกันหายไปแล้วเขาก็จะเล่าเรื่องที่น่ายพล

สั่งมาให้ฮานะฟัง แต่เมื่อเปิดประตูเขาก็เห็นว่ายังไม่มีอะไรเกิดขึ้น ผมสับสนอดยังสยายอยู่บน
หมอน เขาได้ยินเสียงหายใจอย่างสม่ำเสมอและค่อย ๆ ปิดประตูเสียอีก

“เขายังหลับอยู่” เขาบอกฮานะ “ถ้านอนหลับได้ยิ่งก็หมายความว่าเกือบเป็นปกติแล้ว”

“เราจะจัดการกับเขายังไงดี?” ฮานะกระซิบถามข้อความที่ถามมาหลายหนแล้ว

ซาดาโอะสิ้นศรัทธา “ฉันต้องตัดสินใจในวันสองวันนี้” เขาให้สัญญา แต่เขาคิดว่าคืนที่
สองนี่คงเป็นคืนสุดท้ายอย่างแน่นอน คืนนั้นลมพัดจัด และเขานิ่งฟังเสียงกิ่งไม้ที่ถูกลมพัดลุไป
ตามลมและเสียงบานเลื่อนถูกลมพัดดังหือ ๆ

ฮานะตื่นเหมือนกัน “เราจะไม่ออกไปปิดบานเลื่อนห้องคนป่วยเสียหน่อยรี?” หล่อนถาม

“ไม่ต้องหรอก” ซาดาโอะตอบ “เขาปิดเองได้”

แต่เช้าวันรุ่งขึ้นคนอเมริกันก็ยังอยู่ที่นั่น

ถ้าอย่างนั้นคืนที่สามจะต้องเป็นคืนสุดท้ายแน่ ๆ ลมเปลี่ยนไปเป็นฝนและในสวนมีแต่
เสียงน้ำหยดจากชายคา กับเสียงลำธารเล็ก ๆ ซาดาโอะหลับสนิทกว่าคืนก่อน แต่ต้องสะดุ้งตื่น
เมื่อได้ยินเสียงดังโครมและรีบลุกขึ้น

“อะไรนะ?” ฮานะร้อง หนูน้อยตื่นเพราะเสียงของหล่อนและร้องให้จ้า “ฉันจะไปดู
สักหน่อย”

แต่เขาจุดมือหล่อนไว้ไม่ยอมให้ไป

“ซาดาโอะ” หล่อนร้อง “คุณมีเรื่องอะไรหรือ?”

“อย่าไป” เขาพูดเบา ๆ “อย่าไป!”

ความหวาดกลัวของเขาติดต่อกันมาถึงหล่อนด้วย ทำให้หล่อนต้องยืนอกสนอยู่ตรงนั้น แต่
ก็มีแต่ความเงิบ ทั้งสองจึงกลับขึ้นเตียง ให้หนูน้อยนอนกลาง

แต่เมื่อเขาเปิดประตูห้องของชายหนุ่มตอนเช้าวันรุ่งขึ้นเขาก็ยังอยู่ เขามีท่าทางร่าเริงมาก
ชำระร่างกายเสร็จแล้วและกำลังยืนอยู่ เมื่อวานนี้เขาขอมิดโคโนไปโคโนหนดและวันนี้แก้มของเขามี
สีแดงเรื่อ ๆ

“ผมหายดีแล้ว” เขาพูดด้วยความดีใจ

ซาดาโอะกระซิบกโมโนให้แนบร่างกายอันอ่อนเปลี้ยของเขา เขาคัดสินใจในทันทีว่าจะ
ไม่รออีกคืนหนึ่งแล้ว มิใช่ว่าเขาแสร้งต่อชีวิตของชายหนุ่มคนนี้หรอก หากได้เลย มันไม่คุ้มกับ
ที่เขาต้องประสาทเครียดหรอก

“คุณหายดีแล้ว” ซาดาโอะเห็นด้วย เขาลดเสียงลง “คุณหายดีจนผมคิดว่าถ้าผมเอาเรือ

ไปที่ชายฝั่งคืนนี้ พร้อมทั้งอาหารกับเสื้อผ้า คุณจะสามรถรเชียงไปที่เกาะเล็ก ๆ ไม่ห่างฝั่งนักได้ เกาะนั้นอยู่ใกล้ฝั่งมากจนไม่จำเป็นต้องมีการป้องกัน ไม่มีคนอาศัยที่เกาะนั้นเพราะเมื่อมีพายุมันจะจมน้ำ แต่ตอนนี้ไม่ใช่หน้าพายุ คุณจะไปอาศัยอยู่ที่นั่นได้จนเห็นเรือประมงของชาวเกาหลีผ่านมา เรือเหล่านั้นจะแล่นเลียบเกาะเพราะน้ำตรงนั้นลึกหลายฟathomทีเดียว”

ชายหนุ่มจ้องหน้าเขาและเริ่มเข้าใจทีละน้อย ๆ “ผมจะต้องทำยังงั้นหรือ?” เขาถาม “ผมคิดว่าต้องทำ” ซาดาโอะพูดอย่างสุภาพ “คุณเข้าใจนะ - ที่นี้ไม่อาจซ่อนคุณไว้ได้”

ชายหนุ่มพยักหน้าเพราะเข้าใจดี “ตกลงครับ” เขาพูดสั้น ๆ

ซาดาโอะไม่เจอเขาอีกจนกระทั่งเย็น พอมืดเขาก็เซ็นเรือลงไปที่ชายฝั่ง เอาอาหารและน้ำที่บรรจุขวดเตรียมไว้แล้วเมื่อตอนกลางวันกับผ่านลมสองคืนที่เขาซื้อมาจากโรงรับจำนำไปใส่ไว้ในเรือ เรือถูกผูกไว้กับหลักในน้ำเพราะน้ำกำลังขึ้น คืนนั้นเดือนมืดแต่เขาทำงานโดยไม่อาศัยแสงไฟเลย

เมื่อกลับถึงบ้านเขาก็เข้าบ้านเหมือนหนึ่งว่ากลับจากทำงานตามปกติ และด้วยเหตุนี้ฮานะจึงไม่รู้เรื่องเลย “วันนี้ยูมิมาที่นี่” หล่อนบอกเมื่อเสิร์ฟอาหารเย็นให้เขา แม้หล่อนจะเป็นคนสมัยใหม่แต่ก็มิได้รับประทานอาหารพร้อมกับเขา “ยูมิร้องไห้เพราะคิดถึงลูกคนเล็กของเรา” หล่อนเล่าต่อพร้อมกับถอนใจ “หล่อนคิดถึงแกมาก”

“พอชาวต่างประเทศคนนี้ไปแล้วพวกคนใช้ก็จะกลับมา” ซาดาโอะกล่าว

ก่อนเข้านอนคืนนั้นเขาเข้าไปในห้องคนป่วยและตรวจอุณหภูมิ สภาพของแผล หัวใจกับชีพจรของหนุ่มอเมริกัน ชีพจรเต้นไม่สม่ำเสมอแต่อาจเป็นเพราะความตื่นเต้น ริมฝีปากซีดของชายหนุ่มเข้มแน่นและตาเป็นประกาย แผลที่คอเท่านั้นที่มีสีแดง

“ผมเชื่อว่าคุณหมอช่วยชีวิตผมอีกครั้งหนึ่ง” เขาบอกซาดาโอะ

“ไม่หรอก” ซาดาโอะกล่าว “เพียงแต่ไม่สะดวกที่จะให้คุณอยู่ที่นี้ต่อไป”

เขาลังเลอยู่นานว่าจะมอบไฟฉายให้ชายหนุ่มไปด้วยหรือไม่ แต่ในที่สุดก็ตกลงใจมอบให้เขาไป มันเป็นไฟฉายกระบอกเล็กซึ่งเขาใช้ในเวลาที่คนป่วยมาหา

“ถ้าอาหารหมดก่อนได้เรือ” เขาบอก “ให้ฉายไฟสองครั้งในเวลาที่คุณคิดว่าดีตกเหนือขอบฟ้า อย่าฉายไฟในเวลามืดเพราะใคร ๆ จะเห็น ถ้าไม่มีเรื่องทุกข์ร้อนอะไรและคุณยังอยู่ที่เกาะ ให้ฉายไฟเพียงแวบเดียว คุณจะจับปลากินได้ง่ายมาก แต่ต้องกินดิบ ๆ ถ้าก่อไฟขึ้นคนก็จะมองเห็น”

“ตกลงครับ” ชายหนุ่มถอนใจ

ตอนนี้เขาแต่งตัวชุดญี่ปุ่นซึ่งซาดาโอะให้เขา และในนาทีสุดท้ายซาดาโอะเอาผ้าสีดำ โปกส์ระยะสีบลอนด์ของเขาเสีย

“เอละ” ซาดาโอะกล่าว

ชายหนุ่มจับมือซาดาโอะสั้นโดยมิได้พูดสักคำเดียว แล้วเดินลงบันไดไปสู่ความมืดของสวน ซาดาโอะเห็นเขาฉายไฟหาทางเดินหนึ่งหรือสองครั้ง แต่คงไม่มีใครสงสัย เขารอจนกระทั่งเห็นแสงไฟแวบหนึ่งจากฝั่งทะเล แล้วจึงปิดบานเลื่อน คืนนั้นเขาหลับสนิท

“คุณหมอบอกว่าชายคนนั้นหนีไปแล้วรึ?” ท่านนายพลถามเบา ๆ เขาได้รับการผ่าตัดเมื่อสัปดาห์ก่อน เป็นการผ่าตัดฉุกเฉินซึ่งซาดาโอะถูกตามตัวกลางดึก ซาดาโอะไม่แน่ใจอยู่ถึงสิบสองชั่วโมงว่าท่านนายพลจะรอดหรือไม่ มันเกี่ยวกับถุงน้ำดี ครั้นชายชราเริ่มหายใจลึก ๆ และรู้สึกอยากรับประทานอาหารแล้ว ซาดาโอะก็ยังไม่กล้าถามเรื่องเพชรฆาต เท่าที่เขาทราบเพชรฆาตเหล่านั้นไม่เคยมาเลย พวกคนใช้กลับมามากและยูมิเฆากำมะถันเพื่อดับกลิ่นของคนผิวขาว ไม่มีใครพูดอะไร นอกจากคนทำสวนที่ไม่สบายใจอยู่ข้างเพราะไม่ได้ดูแลดอกเบญจมาศ

แต่เมื่อเวลาล่วงไปได้สัปดาห์หนึ่ง ซาดาโอะก็รู้สึกที่ท่านนายพลอาการดีขึ้นพอที่จะเล่าเรื่องเคลย์ให้ฟังได้

“ครับ ท่านนายพล เขาหนีไปได้” ซาดาโอะตอบ เขาโอบอ้อมเพื่อแสดงว่าเขายังไม่ได้พูดเรื่องที่ยากจะพูดให้จบ แต่ไม่อยากจะรบกวนคนป่วยให้มากกว่านั้น แต่ชายชราลืมตาขึ้นทันที

“ชายคนนั้น” ท่านนายพลกล่าว “ผมได้สัญญากับคุณหมอรึเปล่าว่าจะจัดการให้?”

“สัญญาครับ ใต้เท้า” ซาดาโอะตอบ

“อ้อ อ้อ!” ชายชรากล่าวด้วยสำเนียงที่แสดงความสนเท่ห์ “ผมสัญญาไว้จริงๆ! แต่คุณเถอะครับ ผมป่วยมาก เลยไม่ได้คิดถึงเรื่องอื่นนอกจากตัวเอง ผมลืมสัญญาเสียสนิท”

“นั่นซีครับ ใต้เท้า” ซาดาโอะพึมพำ

“เรื่องนี้เป็นเพราะความเลินเล่อของผม” ท่านนายพลกล่าว “แต่คุณหมอกงเข้าใจว่านี่ไม่ใช่เพราะไม่รักชาติหรือละทิ้งหน้าที่” เขามองหน้านายแพทย์ด้วยความกระวนกระวายใจ “ถ้าเรื่องนี้แดงขึ้น คุณหมอกงจะเข้าใจ ไซ้ไหมครับ?”

“ไซ้ครับ ใต้เท้า” ซาดาโอะกล่าว เขาเข้าใจได้ในทันทีว่าตอนนี้ท่านนายพลเป็นลูกไก่ในกำมือของเขาและเขาเองปลอดภัยแล้ว “ผมขอสาบานว่าจะซื้อตรงต่อใต้เท้า” เขาบอกนายพลผู้ชรา “และเชื่อในความกระตือรือร้นของใต้เท้าที่จะทำลายศัตรู”

“คุณหมอบเป็นคนดี” ท่านนายพลพิมพ์และหลับตาลง “คุณหมอมจะได้รับรางวัล”
แต่ซาดาโอะซึ่งเฝ้ามองหาจุดสีดำในทะเลเลียมสายัณห์วันนั้นก็ได้รับรางวัลแล้ว ไม่มี
แสงไฟในเวลาขมุกขมัวนั้นเลย ไม่มีใครอยู่บนเกาะ เซลยของเขาหนีไปได้แล้ว - ปลอดกภัยอย่าง
แน่นอนเพราะซาดาโอะได้เตือนเขาให้รอเฉพาะเรือประมงของชาวเกาหลีเท่านั้น

เขายืนอยู่ที่ระเบียงครู่หนึ่ง มองออกไปในทะเลที่ชายหนุ่มมาหาเขาเมื่อคืนนั้น และหน้า
ขาว ๆ ที่เขาเคยรู้จักผุดขึ้นในใจเขา ใบหน้าเหล่านี้ได้แก่ใบหน้าของอาจารย์เจ้าของบ้านที่เขาพบ
กับฮานะ กับใบหน้าของภรรยาของท่านซึ่งพูดอะไรไม่เข้าท่าแม้จะใจดีก็ตาม เขายังจำอาจารย์เก่าที่
สอนกายวิภาคซึ่งเน้นหนักเน้นหนาว่าให้ใช้มีดด้วยความเมตตา แล้วเขาก็นึกถึงใบหน้าของหญิงเจ้า
ของบ้านร้างอันและเหม็นสาบได้ เขเคยลำบากในการหาที่อยู่ในอเมริกาเพราะเขาเป็นคนญี่ปุ่น
ชาวอเมริกันเป็นพวกมีอคติและการอยู่ในอเมริกาเป็นความขมขื่นเพราะเขารู้สึกว่าตัวเองมีอะไร
เหนือกว่าคนอเมริกัน เขาถูกหญิงชราสกปรก ๆ ที่ยอมให้เขาอยู่ในบ้านของแก่มาก! เขาพยายาม
แสดงความกตัญญูต่อแกเพราะในปีสุดท้ายแกได้พยาบาลเขาให้หายจากไข้หวัดใหญ่ แต่มันก็ยาก
เพราะแกเป็นคนน่ารังเกียจไม่น้อยไปกว่าที่แกดีต่อเขา แต่จะว่าไปแล้ว คนผิวขาวน่ารังเกียจทุก
คนไป การได้ทำสงครามกับพวกเขาจริง ๆ จึงเป็นเรื่องน่าสบายใจ ตอนนี้เขากลับมานึกถึงใบหน้า
ที่ซุบซิดและอ่อนวัยของเซลยของเขา - ใบหน้านั้นสีขาวและน่ารังเกียจเหมือนกัน

“แปลกนะ” เขาคิด “ฉันสงสัยว่าทำไมจึงฆ่าเขาไม่ลง!”

คำอธิบาย

เหตุการณ์ในเรื่อง “ศัตรู” เกิดขึ้นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งญี่ปุ่นกับอเมริกา
เป็นคู่สงครามกัน

1. เราจะพิจารณาโครงเรื่องตามหัวข้อที่กำหนดไว้ดังนี้

1.1 พิจารณาว่าเหตุการณ์สำคัญในเรื่องที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลานั้นเป็นเหตุเป็น
ผลกันหรือไม่ ถ้าเหตุการณ์ดังกล่าวนั้นเป็นเหตุเป็นผลกัน ก็สรุปได้ว่าเรื่องนี้มีโครงเรื่อง
ในเรื่อง “ศัตรู” เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นตามลำดับก่อนหลังมีดังนี้

เหตุการณ์ที่หนึ่ง เซลยศึกอเมริกันถูกคลื่นซัดมาที่ชายหาดหน้าบ้านของ ดร.ซาดาโอะ โสกิ
เหตุการณ์นี้สำคัญมาก ถ้าเซลยศึกอเมริกันไม่ถูกคลื่นซัดมาที่นั่น เหตุการณ์อื่น ๆ ที่
เกี่ยวกับซาดาโอะจะไม่เกิดขึ้นเลย

เหตุการณ์ที่สอง ซาดาโอะพยายามลอบฆาตเชลลีย์อเมริกันคนนี้เพราะเขามีบาดแผลและอ่อนเพลียมาก

เหตุการณ์ที่สาม เมื่อหมดหน้าที่ทางด้านมนุษยธรรมคือรักษาเชลลีย์อเมริกันหายแล้ว ซาดาโอะก็นึกถึงหน้าที่ทางด้านพลเมืองดี จึงรายงานเรื่องนี้ให้นายพลผู้ชราคนป่วยของเขาทราบ ท่านนายพลรับปากว่าจะส่งเพชรฆาตมาสังหารเชลลีย์อเมริกันเสีย

เหตุการณ์ที่สี่ ซาดาโอะปล่อยเชลลีย์อเมริกันไปเพราะท่านนายพลมิได้ปฏิบัติตามที่รับปากไว้

จะเห็นได้ว่าเหตุการณ์สำคัญเหล่านี้เป็นเหตุเป็นผลกัน เราลองถามเองตอบเองก็จะได้ดังนี้ (เริ่มจากเหตุการณ์ที่สอง)

ก. ทำไมซาดาโอะจึงพยายามลอบฆาตเชลลีย์อเมริกัน

- เพราะเขาได้รับบาดเจ็บ อาจตายได้ และซาดาโอะเป็นแพทย์ที่มีมนุษยธรรม ย่อมทนให้คนเจ็บตายไปต่อหน้าต่อตาไม่ได้

ข. ทำไมซาดาโอะจึงรายงานเรื่องนี้ให้ท่านนายพลทราบ

- เพราะเขาหมดหน้าที่ในด้านการพยาบาลแล้ว จึงต้องรายงานเรื่องนี้ให้ท่านนายพลทราบ มิฉะนั้นเขาจะมีความผิดฐานให้ที่อยู่แก่เชลลีย์

ค. ทำไมซาดาโอะจึงปล่อยเชลลีย์อเมริกันไป

- เพราะท่านนายพลมิได้ปฏิบัติตามที่รับปากไว้

เนื่องด้วยเหตุการณ์สำคัญเหล่านี้เป็นเหตุเป็นผลกัน เราจึงกล่าวได้ว่าเรื่องนี้ไม่มีใครเรื่อง

1.2 ความขัดแย้งในเรื่อง ความขัดแย้งที่เป็นพื้นฐานของเรื่องนี้คือความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ อันได้แก่การที่ญี่ปุ่นกับอเมริกาเป็นคู่สงครามกัน ถ้าไม่มีความขัดแย้งประเภทนี้เป็นพื้นฐานแล้ว ความขัดแย้งอื่น ๆ ก็จะไม่มีและเรื่องก็จะเป็นอีกอย่างหนึ่ง

นอกจากความขัดแย้งดังกล่าวแล้ว ยังมีความขัดแย้งอื่น ๆ อีกดังนี้

ก. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

- ซาดาโอะขัดแย้งกับฮานะในเรื่องที่ว่า จะจัดการกับเชลลีย์อย่างไร ฮานะอยากส่งตัวเขาให้เจ้าหน้าที่ แต่ซาดาโอะต้องการรักษาเขาเสียก่อน

- ครอบครัวของซาดาโอะกับพวกคนใช้ พวกคนใช้ไม่เห็นด้วยที่ซาดาโอะรักษาเชลลีย์ จึงออกจากบ้านไปหมด

ข. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ได้แก่การที่ซาดาโอะขัดแย้งกับกฎหมายบ้านเมือง เขาช่วยรักษาเซลล์กิ้ง ๆ ที่รู้ยู่ว่ามีค

ค. ความขัดแย้งในจิตใจของตนเอง เป็นความขัดแย้งระหว่างอำนาจฝ่ายสูงกับอำนาจฝ่ายต่ำภายในใจของซาดาโอะ มีดังนี้

- เมื่อเห็นว่าคนที่ถูกคลื่นซัดมาที่ชายหาดเป็นชาวอเมริกัน เขาคิดว่าควรโยนลงทะเลไปหรือมอบตัวให้เจ้าหน้าที่ หรือให้การรักษาเขาดี
- เมื่อเขาพิมพ์รายงานถึงอธิบดีกรมตำรวจ แล้วเก็บเข้าลิ้นชักเสีย
- เมื่อเขาตัดสินใจปล่อยเซลล์กิ้งให้หนีไป

ความขัดแย้งระหว่างซาดาโอะกับตนเองเป็นความขัดแย้งระหว่างหน้าที่พลเมืองดีกับมนุษยธรรมโดยตลอด

1.3 ความใคร่รู้เรื่อง ผู้ประพันธ์สร้างความใคร่รู้เรื่องโดยให้ตัวละครสำคัญตกอยู่ในสภาพที่กสั่นไม่เข้าคายไม่ออก เช่น ตอนที่ทราบว่ายายที่ถูกคลื่นซัดมาเป็นเซลล์กิ้งอเมริกันซึ่งเป็นศัตรูกับเขา ซาดาโอะก็มีทางเลือกอยู่สองทางคือกำจัดเขาเสียหรือรักษาเขาให้หายเสียก่อนและเขาเลือกปฏิบัติประการหลังซึ่งนับว่าคิณหน้าที่ของพลเมืองดี ผู้อ่านก็ใคร่รู้เรื่องว่าเมื่อเขาเลือกปฏิบัติเช่นนี้ เขาจะได้รับผลอย่างไร

1.4 เหตุบังเอิญในเรื่องนี้น่าจะได้แก่การที่เซลล์กิ้งอเมริกันคนนี้ถูกคลื่นซัดมาที่ชายหาดหน้าบ้านซาดาโอะ แต่เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ไม่น่าเสียหายอะไร

1.5 เรื่องนี้ควรจบแบบนี้

2. ลำดับชั้นของการเขียนเรื่อง ผู้ประพันธ์เขียนเรื่องตามขั้นตอนเหล่านี้

2.1 การอธิบายถึงสถานการณ์ตอนเปิดเรื่อง ผู้ประพันธ์ใช้ข้อความ 7 ย่อหน้าแรกแนะนำให้ผู้อ่านรู้จักซาดาโอะและครอบครัว

2.2 ปัญหาเริ่มปรากฏ การที่เซลล์กิ้งอเมริกันถูกคลื่นซัดมาที่ชายหาดหน้าบ้านของซาดาโอะเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหา

2.3 การดำเนินเรื่องและการพัฒนาเรื่อง การที่ซาดาโอะตัดสินใจนำเซลล์กิ้งไปพยาบาลที่บ้านทำให้พวกคนใช้ออกจากบ้านไปหมดเพราะรังเกียจเขา ขั้นตอนนี้ยาวกว่าตอนใด ๆ ความขัดแย้งประเภทต่าง ๆ มีมากในขั้นตอนนี้เอง

2.4 การที่ปัญหาได้รับการแก้ไขและเป็นระยะที่เรื่องเปลี่ยนแปลงไปในทางใดทางหนึ่ง ได้แก่ตอนที่ซาดาโอะรายงานเรื่องนี้แก่ท่านนายพลเพื่อให้ท่านนายพลจัดการอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.5 การคลี่คลายเข้าสู่จุดจบ ได้แก่ตอนที่ซาดาโอะช่วยให้เชลยศึกหนีไป

2.6 จุดจบของปัญหา เรื่องนี้เป็นการจบดี ซาดาโอะมิได้มีความผิดดั่งที่ผู้อ่านกลัวกัน
เชลยศึกก็หนีไปได้เพราะความมีมนุษยธรรมของซาดาโอะ

คำถาม

1. เรื่องนี้ใช้กลวิธีในการเล่าเรื่องประเภทใด
2. ถ้าให้ฮานะเป็นผู้เล่าเรื่องนี้ ผลจะเป็นอย่างไร
3. ถ้าให้เชลยศึกอเมริกันเป็นผู้เล่าเรื่องนี้ ผลจะเป็นอย่างไร
4. การที่ซาดาโอะได้รับการศึกษาในสหรัฐอเมริกาทำให้เขามีความเมตตาเชลยศึกคนนี้เป็นพิเศษหรือไม่ อธิบาย

เรื่องที่ 2

คุณหนู*

โรชรันอายุสิบสองปีเมื่อมาเป็นคนรับใช้ในบ้านนายของเขา เขามีวาระเดียวกับนาย และได้รับหน้าที่เป็นที่เลี้ยงบุตรชายของนาย เมื่อเวลาล่วงไปเด็กที่เขาเลี้ยงก็ผลจากอ้อมแขนของเขาไปเข้าโรงเรียน จากโรงเรียนไปศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็ประกอบอาชีพในวงการตุลาการ โรชรันยังเป็นผู้รับใช้ใกล้ชิดจนกระทั่งเขาแต่งงาน

แต่เมื่อมีนายหญิงเข้ามาอยู่ในบ้าน โรชรันก็เห็นว่าเขามีนายสองคนแทนที่จะมีคนเดียว อย่างแต่ก่อน อิทธิพลที่เขาเคยมีก็เปลี่ยนมือไปอยู่กับนายหญิงคนใหม่ แต่ก็ยังมีสิ่งชดเชย อนุภูลมี ลูกชายคนหนึ่ง และด้วยความเอาใจใส่ดูแลของเขา ในไม่ช้าโรชรันก็มีอิทธิพลเหนือเด็กคนนี้ เขาโยนพ่อหนูน้อยขึ้นไปแล้วเอามือรับ เรียกแก้ด้วยภาษาของเด็ก ๆ และเล่นจะเอ็กกับแก

ในไม่ช้าหนูน้อยก็คลานข้ามธรณีประตูได้ เมื่อโรชรันจับตัวแก แกก็จะร้องกรี๊ดกร๊าด กลัวเสียงหัวเราะและรีบลานหนี โรชรันรู้สึกประหลาดใจที่เห็นแกคล่องแคล่วและตัดสินใจอย่างถูกต้องเมื่อถูกไล่ตาม เขามักพูดกับนายหญิงด้วยหน้าตาที่แสดงความเอาใจจริงเอาจึงว่า “บุตรชายของคือนายจะได้เป็นผู้พิพากษาสักวันหนึ่ง”

เรื่องแปลก ๆ ใหม่ ๆ เกิดขึ้นเป็นลำดับ ตอนที่หนูน้อยเริ่มเดินเตาะแตะ โรชรันถือว่าเป็นยุคสำคัญทางประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติเลยทีเดียว เมื่อแกเรียกพ่อว่าบา-บา เรียกแม่ว่ามา-มา และเรียกโรชรันว่าฉัน-นา โรชรันก็รู้สึกปลาบปลื้มจนหาขอบเขตมิได้ เขาเอาขานี้ไปกระจายให้โลกรับรู้ด้วย

หลังจากนั้นไม่นาน โรชรันก็ต้องใช้ฝีมือของเขาในเรื่องอื่น ๆ เป็นต้นว่าเขาต้องแสดงบทบาทเป็นม้า คาบสายบังเหียนไว้และแสดงอาการหกหน้าหกหลัง นอกจากนั้นยังจะต้องปล้ำกับหนูน้อย และถ้าเขาไม่สร้างทำเป็นหงายท้องยอมแพ้ในตอนสุดท้ายแล้ว ก็เชื่อแน่ว่าจะได้ยินเสียงร้องให้ลั่นบ้านทีเดียว

ในตอนนี้ออนุภูลถูกย้ายไปประจำที่จังหวัดหนึ่งบนฝั่งแม่น้ำปัทมา เมื่อเดินทางผ่านกัลกัตตา เขาซื้อรถสี่ล้อคันเล็ก ๆ ให้ลูกชายคันหนึ่ง นอกจากนี้ยังได้ซื้อเสื้อกั๊กผ้าท่วนสีเหลืองตัวหนึ่ง หมวกแก๊ปขลิบทองใบหนึ่ง รวมทั้งกำไลมือกำไลเท้าทองคำให้ด้วย โรชรันจะถอดเครื่องประดับเหล่านี้เก็บเป็นกิจวัตร และจะสวมให้เมื่อออกไปเดินเล่นนอกบ้าน

* แปลและเรียบเรียงจากเรื่อง “My Lord, the Baby” ของ Rabindranath Tagore

พอถึงฤดูฝน ฝนก็ตกกระหน่ำลงมาวันแล้ววันเล่า แม่น้ำเหมือนงูใหญ่ซึ่งหิวกระหายมานานก็จะไหลท่วมที่ราบ หมู่บ้าน ไร่ข้าวโพด พงหญ้าและต้นสนป่าบนดอนทรายได้น้ำ บางทีจะได้ยินเสียงดิ่งพัง เสียงกระแสน้ำที่ดังอยู่ไม่ขาดสายจะได้ยินไปไกล ฟองน้ำที่ถูกพัดพาไปอย่างรวดเร็วพิสูจน์ให้เห็นว่ากระแสน้ำไหลเชี่ยวเพียงใด

บ่ายวันหนึ่งฝนไม่ตก มีเมฆ แต่อากาศเย็นและท้องฟ้าแจ่มใส คุณหนูของไรชรันไม่ยอมอยู่บ้านในตอนบ่ายที่อากาศคืออย่างนี้ แกปีนขึ้นรถสี่ล้อให้ไรชรันลากช้า ๆ จนไปถึงทุ่งนาบนฝั่งแม่น้ำ ในทุ่งนาไม่มีใครและในแม่น้ำก็ไม่มีเรือ บนฝั่งแม่น้ำฟากตรงข้าม เมฆทางตะวันตกกำลังคลี่ตัวออก เผยให้เห็นดวงอาทิตย์อันสวยงามยามอัสดง ในท่ามกลางความเงียบสงบนี้หนูน้อยชี้มือไปข้างหน้าและพูดว่า “จัน-นา! ดอกไม้จอยจัง”

ที่ชายเลนมีต้น กัทัมพะใหญ่ดอกบานสะพรั่งอยู่ต้นหนึ่ง หนูน้อยมองดูมันด้วยสายตาแสดงความอยากได้และไรชรันเข้าใจความหมายของแกดี ก่อนนี้ไม่นานเขาได้เอาดอกไม้เหล่านี้ทำรถสี่ล้อเล็ก ๆ ให้แกคันหนึ่ง และหนูน้อยเอาเชือกผูกลากเล่นด้วยความสนุกสนาน ทำให้ไรชรันไม่ต้องคาบบังเหียนในวันนั้น เขาได้เลื่อนตำแหน่งจากม้ามาเป็นคนเลี้ยงม้าแทน

แต่เย็นวันนั้นไรชรันไม่ยอมลุยโคลนลึกถึงหัวเข่าไปเก็บดอกไม้อีก เขาก็วิ่งชี้มือไปทางทิศตรงข้าม ร้องว่า “แน่ะ ดูซี คุณหนู ดูซี! ดูนกนั่นซี” แล้วเขาก็ลากรถมาเสียไกลจากต้นไม้นั้นโดยทำเสียงประหลาด ๆ ให้แกฟัง

แต่เด็กชายที่พระพรหมลิขิตมาให้เป็นผู้พิพากษาในอนาคตไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ นอกจากนี้ในขณะนั้นก็ไม่มียะไรเข้าวนสายตาของแกอีก และเราจะสร้างทำเป็นนกในเมื่อไม่มีนกอยู่จริง ๆ เรือจะไปหาได้ไม่

เมื่อหนูน้อยตัดสินใจเด็ดขาดเช่นนี้แล้ว ไรชรันก็ไม่มีทางเลือก “เออะ คุณหนู” เขากล่าวในที่สุด “เธอนิ่งเฉย ๆ อยู่ในรถนะ ฉันจะไปเก็บดอกไม้สวย ๆ มาให้ อย่าไปริมน้ำเลยเชียวนะ”

ในขณะที่พูดเขาถลกขากางเกงขึ้นถึงหัวเข่า แล้วลุยโคลนตรงไปที่ต้นไม้

พอไรชรันลงน้ำไป คุณหนูของเขาก็วิ่งไปริมน้ำที่กำลังไหลเชี่ยว หนูน้อยเห็นแม่น้ำไหลผ่านไปเสียงกริกโครม ดูประหนึ่งว่าลูกคลื่นเล็ก ๆ ที่ไม่เชื่อฟังใครจะวิ่งหนีไรชรันที่ตัวโตกว่าด้วยเสียงหัวเราะของเด็ก ๆ นับจำนวนฟัน เมื่อเห็นความซุกซนของลูกคลื่นเหล่านี้ หัวใจของหนูน้อยก็ตื่นเต้นจนไม่อาจสงบนิ่งได้ แกจึงได้คลานลงจากรถสี่ล้อเดินเตาะแตะไปที่แม่น้ำ ตาม

ทางแกเก็บแขนงไม้ได้อันหนึ่ง ไปยื่นกิ่งโค้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำทำเป็นตงปลา พรายน้ำที่ซุกซน ทั้งหลายดูเหมือนจะชวนเชิญให้แกลงไปเล่นกับพวกตนด้วยเสียงอันลึกลับ

โรชรันเก็บดอกไม้ได้กำมือหนึ่งใส่ห่อผ้ากลับมาด้วยหน้าตาเบิกบาน แต่เมื่อมาถึงรถสี่ล้อ ก็ไม่เห็นใคร เขามองไปรอบตัวก็ไม่เห็นใคร เขาหันกลับไปมองที่รถอีกก็ไม่เห็นใคร

เขาตกใจจนหัวใจแทบหยุดเต้น ทั้งจักรวาลหมุนคว้างเหมือนหมอกมีอยู่ต่อหน้าเขา จาก ส่วนลึกของหัวใจที่แตกสลายเขาร้องออกมาว่า “คุณหนู คุณหนู คุณหนูครับ” แต่ไม่มีเสียงตอบว่า “ฉัน-นา” ไม่มีเสียงเด็กหัวเราะอย่างซุกซนสะท้อนกลับมา ไม่มีเสียงเด็กร้องด้วยความดีใจต้อนรับ การกลับมาของเขา มีแต่เสียงแม่น้ำที่ไหลอยู่ เสียงของมันดังครึกโครมเหมือนก่อน ประหนึ่งว่า มันไม่รู้เรื่องอะไรทั้งสิ้น และไม่มีเวลาสนใจเหตุการณ์เล็ก ๆ น้อย ๆ เช่นเรื่องความตายของเด็กตัวเล็ก ๆ คนหนึ่ง

พอคำสั่งนายหญิงของโรชรันก็เป็นกังวล หล่อนให้คนออกตามหาทั่วทุกทิศ คนเหล่านั้น ถือโคมมาถึงฝั่งแม่น้ำป่าทาม ที่นั่นพวกเขาพบโรชรันวิ่งไปวิ่งมาในทุ่งนาไม่ต่างอะไรกับพายูร์ราย ปากก็ร้องตะโกนด้วยเสียงที่บอกความสิ้นหวังว่า “คุณหนู คุณหนู คุณหนูครับ!”

เมื่อถูกนำตัวกลับไปบ้าน โรชรันหมอบลงแทบเท้าของนายหญิง คนเหล่านั้นจับตัวเขาสั่น ถามเขา และขอร้องให้บอกว่าเขาทิ้งหนูน้อยไว้ที่ไหน แต่เขาบอกได้แต่ว่าไม่รู้เรื่องอะไรเลย

ถึงแม้ทุกคนจะคิดว่าแม่น้ำป่าทามากสิ้นหนูน้อยไปแล้ว แต่ก็ยังมีความสงสัยติดอยู่ในใจ เพราะเห็นพวกยิปซีชนอกหมู่บ้านเมื่อตอนบ่าย ก็เลยพุ่งความสงสัยไปที่คนพวกนั้น ผู้เป็นมารดา คิดมากไปถึงกับเชื่อว่าโรชรันนั่นเองที่ขโมยลูกชายของหล่อนไป หล่อนเรียกเขาเข้าไปหาและ อ้อนวอนอย่างน่าสมเพชว่า “โรชรัน เอาหนูน้อยมาคืนให้ฉัน โอ! เอาลูกมาคืนให้ฉันเถอะ จะ เอาเงินสักเท่าไรฉันก็จะให้ เป็นแต่เอาลูกของฉันมาคืนก็แล้วกัน!”

อนุภพพยายามชี้แจงเหตุผลให้ภรรยาฟังว่าไม่ควรมือคดอย่างนั้น “ทำไม” เขากล่าว “เขาจะทำเรื่องร้ายแรงยิ่งงี้ล่ะ?”

หล่อนตอบว่า “พ่อหนูใส่เครื่องทองไปทั้งตัว ใครจะไปรู้ได้ล่ะ?”

หลังจากนั้นก็ยากที่จะชี้แจงเหตุผลกับหล่อน

โรชรันกลับไปบ้านเกิด จนถึงบัดนี้เขายังไม่มีลูกเลยและไม่หวังว่าลูกจะเกิดแก่เขา แต่ เรื่องกลับเป็นว่าก่อนสิ้นปีภรรยาของเขาคลอดลูกชายคนหนึ่งแล้วหล่อนก็ตายไป

ตอนแรกได้เห็นทารกน้อยคนใหม่ความขัดเคืองเกิดขึ้นในใจของโรชรัน เขาเข้าใจว่าเด็ก

คนนี้จะมาแย่งความรักที่เขามีต่อคุณหนูของเขา เขาคิดว่าคงจะไม่เป็นการบังควรที่จะยินดีที่เขามีลูกของตัวเองหลังจากเกิดเหตุการณ์เช่นนั้นขึ้นกับลูกชายของนาย ถ้าไม่เป็นเพราะน้องสาวของเขาซึ่งเป็นหม้ายยอมรับเลี้ยงดูเด็กคนนี้แล้ว แกก็คงจะมีชีวิตอยู่ได้ไม่นาน

แต่ความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในหัวใจของไรชรันทีละน้อย ๆ เรื่องประหลาดเกิดขึ้น ทารกคนใหม่เมื่อถึงเวลาอันสมควรก็เริ่มคลานและข้ามธรณีประตูด้วยใบหน้าแสดงความซุกซน นอกจากนั้นยังแสดงความฉลาดอย่างน่าชื่นในการหนีเอาตัวรอดด้วย เสียงพูด เสียงหัวเราะและเสียงร้องให้รวมทั้งอาการปรีชาของแกเหมือนคุณหนูไม่มีผิด บางวันเมื่อไรชรันฟังเสียงร้องของแก หัวใจของเขาก็จะเต้นจนแทบหลุดออกจากซี่โครง ดูเหมือนว่าจะจะเป็นเสียงคุณหนูของเขาร้องให้อยู่ที่ใดที่หนึ่งในพิภพมัจจุราชเพราะหาฉันทานของแกไม่พบ

ในไม่ช้าไผลาอันเป็นชื่อที่น้องสาวของไรชรันตั้งให้เด็กน้อยคนนี้ก็สอนพูด แกหัดพูดคำว่าบา-บากับมา-มา เมื่อไรชรันได้ยินเสียงอันคุ้นหูเหล่านี้ ความเร้นลับก็กระจ่างออกมา คุณหนูไม่อาจคลาดกับฉันทานของแกได้จึงได้ตามมาเกิดในบ้านของแก

สำหรับไรชรันแล้ว เหตุผลที่สนับสนุนความคิดเห็นของเขามีเหนือข้อโต้แย้งใด ๆ :

- (1) ทารกคนใหม่เกิดหลังจากบุตรชายของนายตายได้ไม่นาน
- (2) ภรรยาของเขาไม่เคยสร้างสมบุญกุศลไว้จนถึงกับสามารถให้กำเนิดบุตรในวัยกลางคนได้
- (3) ทารกคนใหม่เดินเตาะแตะและเรียกบา-บากับมา-มาเหมือนกัน ไม่มีสิ่งบอกเหตุว่าเขาจะเป็นผู้พิพากษาในอนาคตบกร่องไปเลย

แล้วทันใดนั้นไรชรันก็นึกถึงคำกล่าวหาของมารดาของเด็กขึ้นมาได้ “อา” เขาพูดกับตัวเองด้วยความประหลาดใจ “หัวใจของแม่รู้สึกถูกต้องแล้ว หล่อนรู้ว่าฉันทานโมยลูกของหล่อนมา” เมื่อเขามาถึงบทสรุปอย่างนี้แล้ว เขาก็รู้สึกเสียใจที่บกร่องต่อหน้าที่ คราวนี้เขาก็เลยอุทิศร่างกายและจิตใจแก่ทารกคนใหม่และรับใช้แกอย่างทุ่มเทชีวิตจิตใจให้ เขาเริ่มเลี้ยงดูแกเหมือนหนึ่งว่าแกเป็นลูกเศรษฐี เขาซื้อรถสี่ล้อมาคันหนึ่ง เสื้อกั๊กผ้าตัวนสีเหลืองตัวหนึ่งและหมวกแก๊ปขลิบทองมาใบหนึ่ง เขาเอาเครื่องทองของภรรยาไปหลอมทำเป็นกำไลมือกำไลเท้า เขาไม่ยอมให้ลูกของเขาเล่นหัวกับลูกของเพื่อนบ้าน แต่เอาตัวเขาเองเป็นเพื่อนเล่นของลูกชายทั้งกลางวันกลางคืน เมื่อหนูน้อยเจริญวัยขึ้น แกก็ยังได้รับความเอาอกเอาใจและได้สวมเครื่องแต่งตัวอย่างหรูหรา จนพวกเด็ก ๆ ในหมู่บ้านเรียกแกว่า “ไต้เท้า” และพากันหัวเราะเยาะ ส่วนพวกผู้ใหญ่ก็หาว่าไรชรันเห่อลูกชายจนเกินเหตุ

ในที่สุดก็ถึงเวลาที่หนูน้อยต้องเข้าโรงเรียน ไรชรันขายที่ดินแปลงเล็ก ๆ ไปแปลงหนึ่ง

และย้ายไปอยู่ใกล้ถัดมา ที่นั่นเขาทำงานเป็นคนรับใช้ด้วยความลำบากและส่งไผลนาเข้าโรงเรียน เขวยอมเสียสละทุกอย่างเพื่อให้ลูกชายได้รับการศึกษาอย่างดีที่สุด ให้มีเครื่องแต่งตัวที่ดีที่สุด และอาหารที่ดีที่สุดด้วย แต่ตัวเองต้องกินอยู่อย่างแร้นแค้นและมักจะบ่นกับตัวเองว่า “อา! คุณหนูของฉัน คุณหนูที่รักของฉัน เธอรักฉันมากจนกลับมาที่บ้านของฉันอีก เธอจะไม่ต้องลำบากเพราะความบกพร่องของฉันอีกต่อไป”

สิบสองปีผ่านไปไปในลักษณะนี้ เด็กชายสามารถอ่านและเขียนได้ดี แกเป็นเด็กฉลาด แข็งแรง และหน้าตาคมสัน แกสนใจรูปร่างหน้าตาของแกมากและระมัดระวังเรื่องการแกล้งผมเป็นพิเศษ แกเป็นเด็กสุร่ยสุร่าย ชอบใช้เสื้อผ้าดี ๆ และใช้จ่ายเงินเป็นเบียด แกไม่เคยนึกว่าโรชรันเป็นพ่อของแก เพราะถึงโรชรันจะรักแกอย่างพ่อรักลูกแต่เขาก็ปฏิบัติตัวเหมือนคนรับใช้เสียมากกว่า ข้อบกพร่องอีกอย่างหนึ่งก็คือว่าโรชรันไม่เคยบอกใครว่าเขาเป็นพ่อของเด็กคนนี้

พวกนักเรียนในหอพักที่ไผลนาเช่าอยู่ด้วยรู้สึกขบขันที่เห็นท่าทางบ้านนอกของโรชรัน และข้าพเจ้าอยากสารภาพว่าเมื่ออยู่ลับหลังเขา ไผลนาก็ร่วมสนุกกับเพื่อนด้วย แต่ในส่วนลึกของหัวใจแล้ว เด็ก ๆ เหล่านี้รักชายชราที่เป็นคนใจอ่อนและซื่อด้วยกับทุกคน ไผลนาเองก็ชอบเขามาก แต่ก็ตั้งที่ข้าพเจ้ากล่าวไว้แล้ว แกรักเขาอย่างเอ็นดูมากกว่า

โรชรันแก่ตัวลงทุกทีและนายจ้างของเขามักคอยจับผิดว่าเขาทำงานอย่างไรสมรรถภาพเขาอดอยากเพื่อลูกชาย ร่างกายจึงอ่อนแอทำงานไม่ได้เต็มที่เหมือนก่อน เขามักจะหลงลืม จิตใจไม่แจ่มใสและหัวสมองที่บึกว่าแต่ก่อน แต่นายจ้างก็หวังจะได้ผลงานเต็มเม็ดเต็มหน่วยและไม่ยอมฟังข้อแก้ตัวใด ๆ เงินที่โรชรันขายที่ดินได้มาก็หมดลง ลูกชายก็บ่นเรื่องเครื่องแต่งตัวไม่หยุดหย่อน และขอเงินเพิ่มอีก

โรชรันตัดสินใจเด็ดขาด เขาลาออกจากงาน ให้เงินไผลนาไว้จำนวนหนึ่งและบอกว่า “ฉันจะต้องไปทำธุระที่หมู่บ้านของเราแล้วจะรีบกลับมา”

เขาออกเดินทางไปพาราเสดที่อนุกุลเป็นผู้พิพากษาอยู่ในทันที ภรรยาของอนุกุลยังไม่หายเศร้าโศก หล่อนไม่มีลูกอีกเลย

วันหนึ่งอนุกุลกำลังพักผ่อนหลังจากตรากตรำงานที่ศาลมาทั้งวัน ภรรยาของเขากำลังซื้อสมุนไพรด้วยราคาสูงลิ่วเพราะเชื่อว่าจะช่วยให้มีลูกได้ คนทั้งสองได้ยินเสียงทักทายมาจากลานบ้าน อนุกุลออกไปดูว่าเป็นใคร โรชรันนั่นเอง หัวใจของอนุกุลอ่อนลงเมื่อเห็นคนรับใช้เก่าแก่ เขาถามปัญหาโรชรันหลายข้อและรับปากว่าจะให้มาทำงานด้วยกันอีก โรชรันยิ้มและบอกว่า “ผมอยากไปกราบท่านนายหญิงสักหน่อย”

อนุกุลพาโรชรันเข้าไปในบ้าน แต่นายหญิงของเขาไม่ได้ต้อนรับเขาอย่างสนิทสนมเหมือน นายผู้ชาย โรชรันมิได้สนใจเรื่องนี้แต่ประณมมือกล่าวว่า “ไม่ใช่แม่น้ำปทมาหอรอครับที่ขโมย ลูกชายของคุณนายไป ผมต่างหากที่เป็นคนขโมย”

อนุกุลอุทานว่า “พระเป็นเจ้า! เอ! อะไรกัน! เขาอยู่ที่ไหน?”

โรชรันตอบว่า “เขาอยู่กับผม มะรินนี่ผมจะนำมาคืนให้”

วันนั้นเป็นวันอาทิตย์ คาลหยุด สองสามีภรรยาคอยเฝ้ามองดูถนนตั้งแต่เช้าหวังว่าเมื่อไร โรชรันจะปรากฏตัว พอถึงเวลา 10.00 น. โรชรันก็จูงมือโผล่มา

โดยมิได้รือภรรยาของอนุกุลตั้งตัวเด็กมานั่งตักอย่างตื่นเต้น หล่อนหัวเราะ ร้องให้ เอามือ ลูบตัวเด็ก จูบผมและหน้าผากและจ้องหน้าแกด้วยดวงตาที่หิวโหยและกระวนกระวาย เด็กชาย คนนี้หน้าตาดีและแต่งตัวเหมือนลูกผู้ดี อนุกุลเองก็รู้สึกรักใคร่เอ็นดูขึ้นมาในทันใด

แต่ด้วยความเป็นผู้พิพากษา เขาถามว่า “แกมีชื่อพิสูจน์อะไรบ้าง?”

โรชรันตอบว่า “เรื่องแบบนี้จะมีชื่อพิสูจน์ได้อย่างไร? พระเป็นเจ้าเท่านั้นที่ทราบว่ามี ขโมยเด็ก ไม่ใช่ใครอื่นอีกในโลกนี้”

เมื่ออนุกุลเห็นว่าภรรยาของเขากำลังกอดเด็กชายด้วยความรักใคร่ เขาก็เห็นว่าไม่มีประโยชน์ อะไรที่จะหาชื่อพิสูจน์ ปลงใจเชื่อเสียจะดีกว่า และถ้าจะว่าไปแล้ว คนแก่อย่างโรชรันจะเอาเด็ก อย่างนี้มาจากไหน และคนรับใช้ที่ชื่อสัตย์ของเขาจะมาหลอกเขาเพื่ออะไร

“แต่” เขาพูดห้วน ๆ “โรชรัน แกจะอยู่ที่นี้ไม่ได้”

“ผมจะไปไหนได้ละครับ นาย?” โรชรันประณมมือพูดระคนสะอื้น “ผมแก่แล้ว ใคร จะรับคนแก่อย่างผมทำงาน?”

นายหญิงกล่าวว่า “ให้แกอยู่เถอะ ลูกชายฉันคงพอใจ ฉันยกโทษให้แก่แล้ว”

แต่อนุกุลไม่ยอม “ไม่ได้หรอก” เขากล่าว “ฉันไม่ยอมยกโทษให้”

โรชรันก็หันหน้ามองดูพื้น จีบเท้าของอนุกุลไว้ “นายครับ” เขาอ้อนวอน “อนุญาตให้ผม อยู่เถอะครับ ผมไม่ได้ทำ พระเป็นเจ้าต่างหากที่ทำ”

อนุกุลยิ่งโกรธมากขึ้นไปอีกเมื่อโรชรันพยายามโยนความผิดให้พระเป็นเจ้า “ไม่ได้หรอก” เขากล่าว “ฉันไม่อนุญาต ฉันไม่ไว้ใจแกอีก แกทรยศต่อฉัน”

โรชรันลุกขึ้นและบอกว่า “ผู้ที่ทำไม่ใช่ผม”

“แล้วใครล่ะ?” อนุกุลถาม

โรชรันตอบว่า “เคราะห์กรรมของผมเอง”

แต่คนที่ได้รับการศึกษามาดีไม่อาจยอมรับเรื่องนี้เป็นข้อแก้ตัว อนุกุลยังคงยืนกรานกระต่ายขาเดียว

เมื่อไพลนาเห็นว่าตนเป็นบุตรชายของผู้พิพากษาที่มีฐานะดีและไม่ใช่ลูกชายของโรชรัน ตอนแรกแกโกรธมากเพราะคิดว่าถูกหลอกเรื่องชาติกำเนิดมาตลอดเวลา แต่เมื่อเห็นโรชรัน เสร้าโศกแกก็บอกบิดาว่า “คุณพ่อครับ ยกโทษให้แกเถอะ ถึงจะไม่อนุญาตให้อยู่กับเรา จะให้เงินเดือนแกเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ยังดี”

เมื่อได้ยินข้อความนี้ โรชรันก็ได้พูดอะไรอีก เขามองหน้าลูกชายเป็นครั้งสุดท้าย ทำความเคารพนายจ้างแล้วออกจากบ้านปะปนไปกับฝูงคนที่มีอาชีพระมาณจำนวนได้

พอสิ้นเดือน อนุกุลก็ส่งเงินไปที่หมู่บ้านของเขา แต่เงินจำนวนนั้นถูกส่งคืนมา ไม่มีใครชื่อโรชรันในหมู่บ้านนั้น.

คำอธิบาย

เหตุการณ์ในเรื่องนี้เกิดขึ้นในประเทศอินเดีย และถึงแม้จะเป็นเรื่องสั้นก็กินเวลานานราว 20-30 ปี

1. เราจะพิจารณาโครงเรื่องตามหัวข้อที่กำหนดไว้ดังนี้

1.1 เหตุการณ์สำคัญในเรื่องที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา
ในเรื่อง “คุณหนู” มีเหตุการณ์สำคัญดังนี้

เหตุการณ์ที่หนึ่ง ลูกชายนายจ้างของโรชรันจมน้ำตายขณะที่โรชรันรับผิดชอบ โรชรันจึงต้องออกจากงานกลับไปอยู่บ้านเดิม

เหตุการณ์ที่สอง โรชรันนำไพลนาลูกชายของตนมาให้นายจ้างโดยบอกว่าเป็นลูกชายของนายจ้างซึ่งเขาขโมยไป ภรรยาของนายจ้างเชื่อและรับไว้เป็นลูกของหล่อน

การที่โรชรันนำลูกชายของตนมาให้นายจ้างก็เพราะต้องการทดแทนที่ลูกชายของนายจ้างจมน้ำตายไป ข้อสำคัญก็คือโรชรันเชื่ออย่างแน่นแฟ้นว่าไพลนาคือลูกชายของนายจ้างที่กลับชาติมาเกิด อันเป็นความเชื่อเรื่องชาติหน้าในศาสนาฮินดู ด้วยเหตุนี้เขาจึงได้เลี้ยงดูไพลนาอย่างดีเกินฐานะ อาจกล่าวได้ว่าเหตุการณ์ที่สองเป็นผลของเหตุการณ์ที่หนึ่ง (เรื่องการกลับชาติมาเกิดนี้แม้ชาวตะวันตกก็ยังเชื่อกันว่าเป็นไปได้ ดังในบทความ “ลูกสาวผมฟื้นมาจากความตาย”, *ไทยรัฐ*,

30 สิงหาคม 2524, หน้า 9 ซึ่งเล่าว่าลูกสาวฝาแฝดของครอบครัวพอลลือคที่ถูกรถยนต์ชนตาย กลับมาเกิดในครอบครัวเดิม)

เหตุการณ์ที่สาม นายจ้างไม่ยอมรับโรซันไว้ทำงานในบ้านอีก แต่สัญญาว่าจะส่งค่าเลี้ยงดูให้เป็นรายเดือนตามคำขอร้องของไพลนา

เหตุการณ์นี้เป็นผลของเหตุการณ์ที่สอง คือการที่โรซันอ้างว่าได้ขโมยลูกชายของนายจ้างไป ทำให้นายจ้างไม่ไว้วางใจอีก

ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าเรื่อง “คุณหนู” มีโครงเรื่อง

1.2 ความขัดแย้งในเรื่อง

เรื่องนี้มี ความขัดแย้งอยู่ 2 ประเภท คือ

ก. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การที่ลูกชายของนายจ้างจมน้ำตาย เรียกว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ (ลูกชายของนายจ้างกับแม่น้ำปัทมา) หรือระหว่างมนุษย์กับพรหมลิขิต (โรซันกับการที่ต้องถูกไล่ออกจากงาน) ก็ได้ และการที่โรซันมีลูกชายที่รูปร่างหน้าตา กับสติปัญญาเหมือน ๆ กับลูกชายของนายจ้างก็เรียกได้ว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างโรซันกับพรหมลิขิตได้เหมือนกัน

ข. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ได้แก่การที่โรซันขัดแย้งกับนายจ้างของเขา

1.3 ความใคร่รู้เรื่อง ผู้ประพันธ์ใช้วิธีบอกใบ้ให้ผู้อ่านคาดเดาว่าเรื่องจะเกิดขึ้นต่อไปอย่างไร เช่น ตอนที่ลูกชายของนายจ้างลงไปริมแม่น้ำที่กำลังไหลเชี่ยวหลังจากที่โรซันลงน้ำไปเก็บดอกไม้

1.4 เหตุบังเอิญในเรื่องนี้น่าจะได้แก่การที่โรซันมีลูกชายรูปร่างหน้าตาและสติปัญญาเหมือน ๆ กับลูกชายของนายจ้าง ซึ่งเป็นเหตุบังเอิญที่น่าจะเป็นไปได้สำหรับคนที่เชื่อเรื่องการกลับชาติมาเกิด

1.5 พิจารณาจากเหตุการณ์ในเรื่อง เรื่อง “คุณหนู” ควรจบแบบนี้

2. ลำดับขั้นของการเขียนเรื่อง ผู้ประพันธ์เขียนเรื่องตามขั้นตอนดังนี้

2.1 การอธิบายถึงสถานการณ์ตอนเปิดเรื่อง ผู้ประพันธ์ใช้ข้อความสองย่อหน้าแรก แนะนำให้ผู้อ่านรู้จักโรซันตัวละครสำคัญของเรื่อง

2.2 ปัญหาเริ่มปรากฏ การที่โรซันต้องเลี้ยงลูกชายของนายจ้างซึ่งเป็นเด็กฉลาดและซุกซน

2.3 การดำเนินเรื่องหรือการพัฒนาเรื่อง การที่ลูกชายของนายจ้างจมน้ำตาย โรซัน

ต้องออกจากงาน กลับไปบ้านเกิด มีลูกชายของตนเอง และได้เลี้ยงดูลูกชายอย่างดีเกินฐานะ เพราะเชื่อมั่นว่าลูกชายของตนคือลูกชายของนายจ้างที่กลับชาติมาเกิดนั่นเอง

2.4 การที่ปัญหาได้รับการแก้ไขและเป็นระยะที่เรื่องเปลี่ยนแปลงไปในทางใดทางหนึ่ง ได้แก่ตอนที่โรซันนำไพลนามามอบให้นายจ้างโดยอ้างว่าเป็นลูกชายของนายจ้างที่ตนขโมยไป

2.5 การคลี่คลายเข้าสู่จุดจบ ได้แก่ตอนที่ภรรยาของนายจ้างรับไพลนาไว้เพราะเชื่อว่าเป็นลูกชายที่หายไป

2.6 จุดจบของปัญหา การที่โรซันไม่ได้รับอนุญาตให้อยู่ที่บ้านนายจ้าง ต้องระหกระเหินไปในวัยชรา เป็นการจบที่ไม่ดี แต่สมเหตุสมผล

คำถาม

1. เรื่องนี้ใช้กลวิธีในการเล่าเรื่องประเภทใด ผู้ประพันธ์สอดแทรกคำพูดเข้ามาในตอนใดบ้าง

2. ถ้าให้โรซันเล่าเสียเองโดยใช้กลวิธีประเภทที่หนึ่ง จะมีผลเป็นอย่างไร

3. ท่านทราบได้อย่างไรว่าเรื่องนี้เกิดขึ้นในประเทศอินเดีย

4. โรซันกับอนุกุลควรอยู่ในวรรณะอะไร เพราะเหตุใด